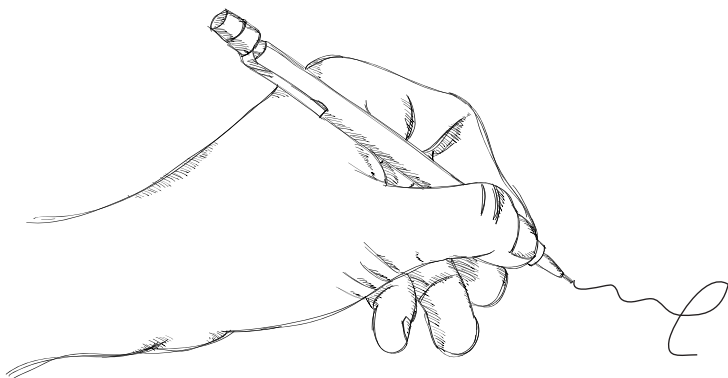

נספח דף ואקיימה

חברת הדרכה
חודש ארגון תשע"ח

תחום בניס

חודש ארגון התשע"ח – נשבעתי ואקימה!

יוצא לאור על ידי **מחלקת ההדרכה של תנועת אריאל**

תנועת אריאל 93874 הר נוף ירושלים 1/41רחוב הקבלן

פקס: 02-6510823

טלפון: 02-6510822

מייל: ariel@tariel.org.il

כתיבה: אורי ממן

עריכה לשונית: **חנה גולדמינץ, עורכת לשון מוסמכת 052-7204756**

עיצוב גרפי ועימוד: **עטרה גולדפישר 052-7204756**

הקומיקס בעמ' 50 מתוך: **"הדרך הארוכה-קצרה" בהוצאת מעינותייך tzama.co.il**

כל הזכויות שמורות תשרי ה'תשע"ז ירושלים

תוכן הסנינים

- אל המדריך: 9.....
- שבטים גלעד- דביר: נאמן לתנועה. 11.....
- מבוא 'נאמן לתנועה'. 12.....
- פעולה 1: חלק מתנועה. 13.....
- פעולה 2: סמלי התנועה. 16.....
- פעולה 3: תורת חיים בעוז! 20.....
- פעולה 4: מהפיכת הקודש. 24.....
- שבטים הראל נווה: אני מאמין. אני נאמן. 27.....
- מבוא 'אני מאמין. אני נאמן'. 28.....
- פעולה 1: נאמן לתורה. 29.....
- פעולה 2: נאמן לעם ישראל. 33.....
- פעולה 3: נאמן לארץ ישראל. 36.....
- פעולה 4: נאמן לאומן שעשני. 40.....
- שבטים מעוז נחלה: שבועת אמונים! 43.....
- מבוא 'שבועת אמונים'. 44.....
- פעולה 1: נאמן? 45.....
- פעולה 2: לשמור משפטי צדקך. 48.....
- פעולה 3: זה לעומת זה. 51.....
- פעולה 4: עם נשבע. עם מקיים. 56.....
- השבט החדש: תרבות נאמנה. 60.....
- מבוא 'תרבות נאמנה'. 61.....
- פעולה 1: תרבות מצמיחה. 62.....
- פעולה 2: מלחמת התרבות. 65.....
- פעולה 3: יוצרים תרבות יהודית. 69.....
- מקורות, מאמרים והרחבות. 71.....

מחויבות לדבר ה'

בדורנו, ריבוי המסכים הופך את המציאות שלנו למציאות מבלבלת. העולם שלנו פרוץ, ושפע המידע והדעות שמגיע אלינו מבלבל את מחשבותינו, ונדמה לנו שהגענו למבוי סתום. כדי להצליח לחשוב שוב בצורה בהירה, עלינו "לבצע פניית פרסה" ולחזור אל היסודות, אל הבסיס. נברר לעצמנו מהי האמת הבסיסית שאנו מאמינים בה, ונזכיר לעצמנו שהמחויבות לדבר ה' היא-היא האמת ואין בלתי. מחויבות זו כוללת את הנאמנות לקיום תורה ומצוות בשלמות מתוך אמונה שזו הדרך לתיקון האדם, האומה והעולם וקידום אל מציאות של גאולה שלמה.

כחברים בתנועת אריאל קיבלנו עלינו משימה - ליצור בעם ישראל מהפכה רוחנית ולפעול לבניית קומת הרוח. קומה זו פירושה שכל עם ישראל יהיו מחוברים לעשות את רצון ה' בשלמות ומתוך שאיפה לבניין אריאל - בניין בית המקדש.

הנכונות לוותר על הרצון האישי ולפעול על פי רצון ה' בעולם, יבוא לידי ביטוי בתהליך של תיקון המידות האישי של כל אחד ואחד מאיתנו: לא נכעס, לא נקנא וננהג בענווה, ולצד זה נפעל גם במישור החברתי הכללי - נעזור לזולת ונרבה בחסד ובנתינה.

לעשות רצון ה' בעולם פירושו לפעול מתוך ההבנה שהקב"ה הוא מנהיג את העולם, והוא הורה לנו, דרך התורה, איך ראוי ונכון להתנהג. השאיפה שלנו היא לעשות את רצון ה' גם אם לא תמיד הוא חופף לרצון המיידי והראשוני שלנו, מתוך אמונה שה' רוצה בטובתנו,

כשאנו עושים את רצונו המעשים משפיעים עלינו ומשנים אותנו. נפעל בראש ובראשונה לשינוי עצמנו, ומשנצמח ונגדל, נוכל להשפיע על כל סביבתנו ולהפוך אותה לטובה יותר.

עלינו לפתח בעצמנו את ההבנה שרצון ה' הוא שכל אחד ואחד מאיתנו יתקן את עצמו: "דע מה ה' אלוקיך שואל - מעמך!" מי שעובד את ה', נדרש לשנות את עצמו, את דפוסי ההתנהגות והחשיבה שלו, את המידות שלו. עליו לשאול את עצמו בכל רגע ורגע: איך ה' היה רוצה שאתנהג? במשחק כדורגל, עם החברים, עם ההורים או ביחסי לנזקקים.

התורה היא שמדריכה אותנו איך לחיות כדי לקיים את רצון ה'. ומוטלת עלינו החובה לבחור בתורה. בחירה זו היא שתיתן בנו כוח להתגבר ולהצליח בהתמודדויות עם היצרים השונים מעצלות, כסף כבוד ועד ליצר.

תיקון - התפקיד שלנו הוא לחשוב מה ה' רוצה מאיתנו; להבין שמוטל עלינו תפקיד גדול וחשוב כיהודים - לגלות את ה' דווקא בעולם החומרי, ולהבין שהתורה היא שעוזרת לנו להציב גבולות ליצרים ולגרום להם למלא את תפקידם האמיתי. החיים בעולם הם אתגר. לכל אחד נקבעו המשימות שלמענן עליו לפעול והשליחות המיוחדת לו ומתאימה לו. הבנה זו מתפתחת עם הגיל ובהגעה לגיל מצוות היא מתעצמת ואנחנו מבינים את גודל האחריות שלנו ושל מעשינו.

פעולה כללית – עלינו לשאוף לעשות רצון ה' בעולם. שאיפתנו המרכזית כיהודים – לפעול לתיקון כלל האנושות ולהביא למציאות של השראת השכינה בעולם, שבה כל אדם יעשה ככל יכולתו להרבות טוב בעולם ולעבוד את ה'. אמות המוסר בעולם צריכות להיקבע על פי התורה ורק על פיה. המחויבות והנאמנות שלנו לדבר ה' בעולם צריכות לעמוד לנגד עינינו תמיד ולהאיר את דרכנו. וגם אם בדורנו תפיסתנו אינה זוכה לפופולריות, וטוענים כנגדנו שהיא מיושנת ואינה מתאים למציאות הקיימת בעולם המסכים, נמשיך ונאמין בצדקת דרכנו, ונצעד בדרך התורה בגאון מתוך ידיעה ברורה שבחרנו בדרך האמת.

דבר רכז ההדרכה - אליה שולח**מדריכים יקרים!**

שנה עברה שנה חלפה ואנחנו שוב באותו מעמד - חודש ארגון!!
 אז אם אתה מסכים עם המשפט הקודם, משהו לא תקין...
 למה??? מה עשיתי???

זה פשוט לא אותו מעמד, זה ממש מחדש!!
 "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים"

בדרך כלל לכל אדם יש רצון מסוים. בדרך הטבע כשאדם רוצה משהו הוא מתאמץ עליו.
 ואדם כמו אדם, אנושי, נכשל לעיתים.

מה יעשה אדם שנכשל שלוש פעמים? קם, מנקה את האבק וממשיך בדרך.
 ואם נכשל שלושים פעמים, קשה לקום אבל זה מה שהוא רוצה אז הוא גם ממשיך.
 ואז מגיע הכישלון המאה!! אוי ואבוי!! הספק מתחיל לחרסם, אולי אני לא מסוגל???
 בפעם האלף שנכשלתי אני כבר נשבר. מתייאש. די. אני לא באמת רוצה!!...
 ואז מוצא רצון אחר, ונגד המצפון מהרצון הראשון אני סותר את ההיגיון של הרצון הראשון...
 זה הטבע...

עם ישראל, שזה אנחנו, אנחנו עם מעל הטבע. עם יכולות שמעל לטבע.
 נשבענו על זה, זה בדם שלנו!!

אנחנו יכולים לקחת משימה ולהמשיך בה נגד כל הסיכויים!!
 אנחנו מסוגלים ללכת נגד חוקי הטבע ולהמשיך ברצון שלנו אפילו אחרי אלף כישלונות!!
 "נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך"

בע"ה השנה, בחודש הארגון נעסוק ביכולת שלנו ובחובה להישאר נאמנים לה' ולתורתו. גם
 אם לפעמים נראה שאנחנו לא מצליחים להיות ה"מושלמים" שרצינו ונפלנו, ולפעמים קשה
 הרבה יותר ממה שחשבנו, עדיין יש בנו יכולת להישאר נאמנים לבורא העולם. ואם לפעמים
 נראה שהטבע שלנו והעולם קצת לא מסתדרים עם מה שהקדוש ברוך הוא מצווה אותנו, נבין
 שהתורה היא הטבע האמיתי שלנו, הרצון הפנימי שלנו, ורק מתוך שלימות של תורת חיים נוכל
 להביא את העולם אל ייעודו ותיקונו.

נועדנו להשלים את העולם, לא להשלים איתו, להשלים אותו!!!
 שנזכה בעזרת ה' לגלות את הכוחות שהוא נטע בנו, להאמין בעצמנו ולהישאר נאמנים לבורא
 העולם ולתורתו במחשבה, דיבור ומעשה!!

בציפייה לבניין אריאל!

ירידה מהארץ. התפרקות התא המשפחתי. שחיתות ציבורית. אובדן ערכים לאומיים. אם ננסה לחשוב על המכנה המשותף לבעיות רבות הסובבות את חיינו, הרי אחד הביטויים המדויקים ביותר יהיה - חוסר נאמנות, חוסר יכולת להיכנס לקשר מחייב, שאינו נתון לשינויי מצב הרוח או לתחושות חולפות, חוסר המסוגלות להאמין במשהו ולהחזיק בו חזק. דמיין את עצמך מיטלטל בים סוער הרוחות המשתוללות סביב מצליפות בך, הגלים מכים בך ללא רחם, מנסים לקרוע אותך מן הסלע שאתה נאחז בו בשארית כוחותיך.. ובתוך כל הסער הגדול הזה רק הידיעה הברורה שחיין תלויים באחיזה בסלע מחזיקה אותך קשור אליו בעקשנות...

הקב"ה נקרא 'צור חיינו', נקודת היציבות של חיינו, אנחנו יודעים ומאמינים בכל לב כי רק הוא היודע את פשר חיינו ואת תפקידם. האחיזה הנאמנה בצור חיינו היא הנותנת לנו את הכוח להתגבר על כל מכשול, כפי שעשה עם ישראל בכל הדורות. הנאמנות אינה עניין זמני, חולף - כותב הרלב"ג: "לא יתכן שייקרא האדם איש אמונים אם לא בשיתמיד בזאת התכונה לעשות האמת והישר תמיד..", אלפי שנים עם ישראל נאמן לאלוקיו על אף כל הטלטלות והייסורים שעבר. ההיסטוריה הזו מובילה אותנו אל הימים שלנו.

היום, יותר מתמיד, אנחנו זקוקים לאנשי אמונים. אנשים המאמינים בצור העולמים ומתוך אמונה גדולה בו פועלים איתו בכל הכוח. אנשים המסוגלים להגיד בקול ברור, לעצמם ולעולם כולו - נשבעתי- ואקיימה. יש בי את היכולת להישבע שבועת אמונים לבורא עולם ומתוך שבועה זו לעשות הכול כדי לקיים; בשמחה, בעוז ובגבורה גדולה. בחודש הזה יש לנו את ההזדמנות להתחזק, לחזק בחניכנו את היכולת הזו, ולענות לשאלתו של שלמה המלך: 'ואיש אמונים מי ימצא?' - היננו!

בהערכה רבה את עבודתך, בתפילה להתקדמותך, ובבטחון בהצלחתך,

מחלקת הדרכה

שבט גלעד-דביר נאמן לתנועה

גלעד- דביר: נאמן לתנועה

למדריך

אזריכי שבת אלסד ודביר

החניכים שלנו מתחילים להכיר לאט לאט את תנועת אריאל. חלק ניכר מההנאה של החניך בסניף ובתנועה קשור בהזדהות שלו עם התנועה. חניך שמחובר למטרה ששמה התנועה לעצמה מרגיש חלק ממהוה גדול ומשמעותי, זוהי בעצם נקודת היתרון המשמעותית של הסניף על-פני מסגרת של מתנ"ס או חוג – היותינו חלק מארגון גדול בעל מטרה גדולה.

הסמלים השונים שיש לנו בתנועה נועדו כדי ליצור הזדהות עם המטרה הזו וערכיה של התנועה. הנה למשל, חולצת התנועה שאתה לובש בתור מדריך, היא בעלת ערך רב בעיני החניך (גם אם לא במודע), כיוון שמולו עומד מדריך שהוא הוא המייצג בעבורו את 'תנועת אריאל'. הסמלים עוזרים לנו להתחבר אל התנועה.

בפעולה הראשונה נעמוד על הצורך להשתייך לקבוצה ולהיות חלק ממהוה גדול, ונמשיך להבנה שאנחנו חלק ממהלך היסטורי גדול בעם ישראל.

בפעולה השנייה ניגע בשמה של התנועה, בסמל ובהמנון. כל אלה מסמלים בעבורנו את מטרתה של תנועת אריאל – להוביל מהפכה של קדושה – לחיות תורת חיים בעוז! בכל אחד מהסמלים מופיעים עקרונותיה של תנועת אריאל.

בפעולה השלישית ננסה להבין את המשמעות של הסיסמה שהזכרנו קודם – תורת חיים בעוז. ההבנה יוצרת הזדהות, לכן נלמד יחד עם החניכים את משמעות התורה כהוראה כיצד לחיות נכון בעולם, ונמשיך להבנה כי נדרשים עוז וגבורה כדי לחיות על פי התורה, בלי להתבייש ובלו להנמיך את הרף.

בפעולה הרביעית נתמקד בתפקידה של תנועת אריאל במדינת ישראל היום, נעמוד על הצורך להוביל מהפכה של קדושה שתיתן משמעות להישגים הגדולים של המדינה בתחומים הגשמיים. תנועת אריאל שואפת ליצוק תוכן קדוש אל תוך הכלים החומריים האלה – בכלכלה, בצבא, בתרבות ובחברה. ככל שנחבר את חניכינו יותר אל התנועה ונצליח ליצור בהם הזדהות והבנה שהם אלה המובילים את המהפיכה הזו, הם ירגישו יותר קשורים לשבט, לסניף ולתנועה, ויחושו משמעות רבה יותר בשייכות זו.

ההצלחה רבה!

פעולה 1: חלק מתנועה

גלעד - דביר

אטריות הפסולה:

1. החניכים יזהו את כוחה של קבוצה על פני היחיד.
2. החניכים ילמדו את ערכה של השתייכות לקבוצה, לתנועה.
3. החניכים יכירו בחשיבותו של כל יחיד בתנועה.

טכניקה:

רצף תמונות

צ'ופרים 'כל % אחד חשוב' לפי מספר החניכים.

שאלה א: חלק מקבוצה

'הג'ונגל': נסביר לחניכים שאנחנו יוצאים למסע רציני בג'ונגל. נתחיל במסע דמיוני (אפשר ברחוב, בדשא, או אפילו בכיתה). אנחנו מתקדמים יחד כל הקבוצה כשלפתע בדרך יש בור ענק. נבקש מהחניכים למצוא פיתרון איך לעבור (אולי שרשרת אנשים, אולי כל אחד יעשה לחברו סולם גנבים). לאחר שנעבור, נמשיך בדרכנו עד שניתקע בסלע ענק החוסם את הדרך. איך עוברים? (אולי נרים אותו יחד, אולי נתפס מעליו). בהמשך קוף נפגוש קוף שגונב לאחד מאיתנו את התיק (נקיף ונלכוד אותו יחד), יהיה חבר שנופל לנהר ומתחיל להיסחף (ניצור שרשרת ונושיט לו יד), נמר שמתנפל עלינו (נתקיף אותו יחד).

הערה: ככל שנכניס את החניכים לדמיון המודרך הזה כך הם ייהנו יותר מהמשחק ויקלטו טוב יותר את העניין.

לאחר המשחק נשב ונחשוב מה "עברנו". כל האתגרים שניצבו לפנינו היו קשים לאין ערוך לו היה אחד מאיתנו ניצב מולם לבד. לקבוצה יש כוח רב לחולל תהליכים, לעמוד בפני אתגרים, זו בעצם מדינה, ארגון, תנועה.

שאלה ב: תנועת הנוסר שלי

משחק: ג'וייסטיק: נעמיד את החניכים בשורה, בקצה השורה נעמיד כסא עם חפץ מסויים. כל אחד מהחניכים מחזיק את האגודל של החניך שמימינו, כולם עוצמים את העיניים. החניך שעומד בקצה הרחוק מהכסא הוא הג'וייסטיק, כלומר הוא היחיד העומד בעיניים פתוחות ומסתכל אל הכסא. המטרה שלו היא לכוון בעזרת תנועות את החניך שלידי הכיסא בשביל שייגיע לחפץ שעל הכיסא.

הג'וייסטיק מזיז את ידו והחניך שלידו עושה בדיוק את אותה תנועה שהרגיש, עם ידו האחרת. כך "מעבירים" את התנועה עד שהיא מגיעה לאחרון. בעזרת ההכוונה של הג'וייסטיק והעברת התנועות הוא צריך לתפוס את החפץ.

נשב במעגל ונכרוש לכני החניכים רצף של תמונות (נספח 1):

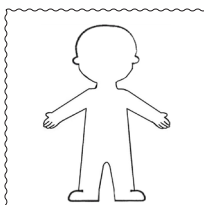
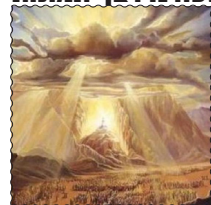
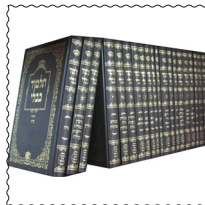
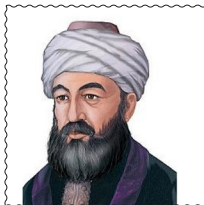
מעמד הר סיני, בניין בית המקדש, גמרא, הרמב"ם, הרב קוק, הכרזת המדינה, כיבוש הכותל, סמל אריאל, ואחרונה חביבה – תמונה של דמות ריקה.

נסביר: העולם עובר תהליך של אלפי שנים, מאז לידתו של העם היהודי. מטרת התהליך הוא להוביל את העולם להיות עולם המתנהל על-פי דבר ה', כלומר מקום טוב ומלא אור ושמחה. הרבה דברים קרו בתהליך הזה – קבלת תורה, בניין בית המקדש וכו'... כעת הגענו לשלב שיש לנו מדינה ויש לנו את תנועת אריאל שמקדמת את עם ישראל בקדושה והינה הגיע התור שלי... של כל אחד מאיתנו- זו הדמות האחרונה. יש לנו את הזכות להיות חלק מקבוצה גדולה שלוקחת חלק בתהליך האדיר שהעולם עובר.

נסכם בקטע 'כל % אחד חשוב' (נספח 2): כל אחד מאיתנו הפועל בתנועה חשוב מאוד.

נספחים:

נספח 1: רצף תמונות

נספח 2: כל%חד חשוב

המחשב שלנו הו% ממודל ישן, ף על פי כן הו% פועל די טוב, פרט ל%חד המקשים שמת. יש בו %רבעים ושהה מקשים הפועלים ב%ופן המניח %ת הדעת, ך %חד המקשים %ינו פועל ומקלקל %ת השורה.

לעתים נר%ה כ%ילו העולם כולו פועל כמו המחשב שלנו הזה.

כלומר, ל% כל ה%נשים שת%מר לעצמך: %ין זה משנה

שהרי %ינני %ל% דם%חד, %מנם %ני ל% עושה כלום, ך גם ל% %שבש כלום.

%ל% שבכל ז%ת יש חשיבות %דירה לדברים שה%דם הבודד עושה.

הבסיס לכל צוות % לשותפות %מיתית בקהילה, הו% שיתוף פעולה מל% של כל %חד.

לכן, להב% %ם תחשוב שהינך רק %דם %חד, שמ%מציו %ינם מוסיפים ו%ינם גורעים, זכור %ת המחשב שלנו.

פעולה 2: סמלי התנועה

גלעד - דביר

מטרות הפעולה:

1. החניכים ילמדו על שמה של התנועה.
2. החניכים יכירו את שמות השבטים ותפקידם.
3. החניכים ילמדו על המנון התנועה ומחברו.

מכריז:

כרטיסיות עם סמלי ארגונים, סמל התנועה
המנון התנועה לפי כמות החניכים

שאלה א: מה שמך?

נחלק את השבט לשתי קבוצות ונשחק את "משחק השמות": כל קבוצה עומדת. על ספסל או על רצף כיסאות מחוברים. בהינתן האות להתחלה כל קבוצה צריכה להסתדר על הספסל לפי סדר השמות בסדר האל"ף-בי"ת אין לרדת מהספסל לרצפה. מנצחת הקבוצה שהצליחה להסתדר ראשונה.

נשב עם החניכים במעגל ונערוך סבב: כל חניך יספר, מדוע הוריו קראו לו בשמו. נראה, שכל שם ישנה סיבה, ושהוא מסמל דברים מיוחדים שחשובים להוריו ונוגעים לאותו הילד.

נשאל את החניכים:

מהו שמה של התנועה שלנו? מדוע, לדעתכם קראו לה כך?

נסביר לחניכים כי 'אריאל' הוא אחד משמותיו של בית המקדש. מטרתה של התנועה היא לקרב את בניין המקדש על-ידי קיום והפצת תורה ומצוות.

שאלה ב: סמל התנועה

סמלים במילים: נקרא בכל פעם לחניך מתנדב. נחלק לו כרטיס עם סמל מוכר של ארגון בארץ (נספח מספר 1).

על החניך לתאר במילים מה מצויר בסמל, מבלי להראות אותו, על שאר החניכים לנחש באיזה ארגון מדובר.

(הערה: אפשר גם להוסיף סמלים הקרובים לעולמם של החניכים – בית-הספר שלהם, עיר המגורים וכדומה.)

נסתכל על כל הסמלים שהוצגו ונראה, כי כל סמל מעביר דרך התמונה המוצגת בו את מטרתו ואופיו של הארגון.

נציג לחניכים את סמל התנועה (נספח 2) ונשאל אותם מה לדעתם הוא מביע?

נעבור עם החניכים על שלושת חלקיו של סמל התנועה:

- הדגל במרכז מסמל את עם ישראל.

- הרקע הוא ארץ ישראל.

- המסגרת של הסמל היא לוחות הברית – תורת ישראל.

בסמל הזה נמצאים שלושת הערכים המובילים אותנו, שלושתם מקבלים את קדושתם מהקב"ה שבחר בעם, בארץ ובתורה להיות אור לעולם.

שאלה א: האמונה- האנוני התנועה

נחלק לחניכים ארבע שקיות, בכל שקית יש מילים בתפזורת של אחד מבתי ההמנון (נגזר לפני כן כל מילה בנפרד).

ניתן לחניכים זמן קצוב בסיומו עליהם להציג את מילות השיר לפי סדר הבתים ולפי סדר המילים הנכון.

נסביר לחניכים שבשיר ה'אמונה' משתף אותנו הרב קוק זצ"ל בכיסופים של עם ישראל לשוב לארצו, לשוב להיות עם אחד ומאוחד, ולשוב לחיות על-פי תורתנו הקדושה. אלו הם שלושת הערכים שעליהם דיברנו בחלק של סמל התנועה. תנועת אריאל בחרה בשיר האמונה כהמנון התנועה כיוון שזהו החזון לאורו צועדת התנועה – להיות עם מאוחד החי בארץ ישראל על-פי התורה.

לסיכום נחלק לחניכים את שיר ה'אמונה' ונשיר אותו יחד.

נספחים:

נספח 1: סמלי הארגונים

נספח 2: סמל התנועה

נספח 3: המנון התנועה - שיר האמונה

**לעד חיה בלבבנו
האמונה הנאמנה
לשוב אל ארץ קדשנו**

עיר בה דוד חנה
שמה נעמוד לגורלנו
אב המון קנה
שמה נחיה את חיינו
חיי עדת מי מנה

שמה נעבוד אלהינו
בחדווה בגילה וברננה
שמה נעלה לרגלינו
שלוש פעמים בשנה

תורת חיים חמדתנו
מפי עליון נתנה
נצח היא נחלתנו
ממדבר מתנה

פעולה 3: תורת חיים בעוז!

גלעד - דביר

אטריות הפסולה:

1. החניכים ילמדו שהתורה היא הערך העליון בחיינו כיהודים.
2. החניכים יבינו כי התורה היא הוראה בעבורנו כיצד לחיות.
3. החניכים יעמדו על הצורך לחיות על-פי התורה בעוז ובלי בושה.

עכריס:

קופסה אטומה (לא שקופה)

תנ"ך

דפי יצרן (נספח 2)

עפרונות

שאלה א: התורה היא חיינו

לפני הפעולה נכניס את התנ"ך לקופסה. נשב עם החניכים במעגל ונספר את סיפורה של הקופסה. (נספח 1)

נסיים במשפט: "אני רוצה לשתף גם אתכם..." נפתח את הקופסה ונוציא מתוכה את התנ"ך. הסיפור הזה הוא סיפור חיינו של העם היהודי – מאז התחלנו את דרכנו כעם נהייתה התורה הערך העליון ביותר בחיינו.

שאלה ב: 'הסתכלו התורה וברא עולם'

נחלק את החניכים לקבוצות קטנות. נחלק לכל קבוצה 'דף יצרן' (נספח 2). החניכים צריכים לכתוב הוראות שימוש למוצרים שונים.

לאחר שימלאו את הדפים נשאל אותם למה נועדו ההוראות האלו? - כדי להגיע בצורה הטובה ביותר לשימוש בעבורו ייצרו את המוצר.

נחזור אל התנ"ך שלנו. הקב"ה ברא עולם מלא בטוב, באור ובשמחה. שימוש נכון בעולם הוא מצב שאנחנו מכנים 'שלום'. כדי להגיע למצב הזה נתן לנו הקב"ה את התורה שעל-ידי קיומה העולם יגיע למטרתו בצורה הטובה ביותר. התורה נוגעת לכל דבר בחיים, בנגלה ובנסתר,

בנפש האדם ובמידות, במעשים ובמחשבות, באדם הפרטי, בעם ובעולם כולו. ספר ההוראות של העולם (תורה מלשון 'הוראה') יכול להיכתב רק על ידי האומן שייצר אותו – ריבונו של עולם.

ש"ס: ה'דרכים

נפתח את התנ"ך בספר יהושע פרק א (מובא בנספח 3) ונסביר לחניכים את הרקע. עם ישראל איבד עכשיו את מנהיגו הגדול משה, המנהיג שהיה בעבורם אבא ואמא, המנהיג שהוציאם ממצרים, הוריד להם תורה ודאג להם במסע הארוך במשך ארבעים שנה. כעת עומד יהושע להחליפו. יש לו קושי גדול להיכנס לתפקיד הזה. מי אמר שבני ישראל ישמעו לו? מי אמר שיקבלוהו עליהם?

נקרא את פסוקים א-י. הקב"ה מצווה את יהושע "הלוא צייתוך חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת כי עמך ה' אלהיך בכל אשר תלך", בפסוקים אלה מדגיש הקב"ה ליהושע שהכול תלוי במידת הביטחון והאמונה שלו בתפקידו החדש. אם תלך אתה בדרכך במלוא האמונה והבטחון, גם ישראל ילכו איתך. אם תאמין בה בלי להתבייש ולפחד יהיה לך את הכוח למלא את התפקיד כראוי.

ובאמת כך היה! כעת נקרא את המשך הפסוקים: "ויענו את יהושע לאמר כל אשר צייתנו נעשה ואל כל אשר תשלחנו נלך: {יז} ככל אשר שמענו אל משה כן נשמע אליך רק יהיה ה' אלהיך עמך כאשר היה עם משה: {יח} כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצוונו יומת רק חזק ואמץ:"

מכאן אנחנו לומדים עיקרון חשוב ויסודי- אם אדם הולך בדרך ה' באמת, בעוז, בלי להתבייש מאחרים, אם הוא מרים את דגלו בגאון, האנשים סביבו לומדים להעריך זאת ואף נמשכים אליו ורוצים גם הם לקבל מהרוח הגדולה שאיתו.

זו מטרתה של תנועת אריאל – ללכת בגאון עם דגל התורה ומתוך כך להשפיע סביבנו על עם ישראל ועל העולם כולו.

נספחים:

נספח 1: סיכורה של קופסה

את הקופסה הזו הוא קיבל במתנה רגע לפני היציאה לדרך. הם השביעו אותו שישמור עליה מכל משמר, שלא יקרה לה כלום. "רק אם תשמור עליה תהיה מוגן" כך נאמר לו באותם רגעים גדולים כשכולם הביטו בו וקיוו שיצליח במשימתו. הוא יצא לדרך הקשה, הם אפילו לא נתנו לו להתרגל קצת ומייד תקפו אותו. הסתערו עליו מכל הכיוונים והוא נלחם. כל יום היה מתעורר בבוקר ומייד מתחיל במלחמה, הם ניסו לפגוע בקופסה שלו בכל מחיר והוא ידע שאין סיכוי שזה יקרה. הוא נלחם גם כשנגמר לו הכוח, גם כשהיה נראה שהם רבים ממנו ועוד רגע הם חוטפים לו אותה מהידיים, גם כשאפסו הסיכויים הוא נלחם ותמיד זכר את השליחות שלו "רק אם תשמור עליה תהיה מוגן". כל ערב היה מוצא לו מקום מסתור ומתיישב בו, מסתתר מהרודפים אחריו. הוא היה פותח את הקופסה, מציץ פנימה ומתמלא באושר ובשמחה. הוא פתאום היה מרגיש כאילו הוא כבר הגיע, כאילו כבר נגמרו לו הצרות, כאילו כל האויבים החליטו להשלים איתו. האמת, עם הזמן הוא ממש נקשר לקופסה הזו, הוא התחיל לאהוב אותה כל כך... בכל צעד שלו במהלך היום הוא חשב לעצמו מה יהיה הכי טוב לקופסה, איך היא תהיה הכי שמחה, מה יגרום לה להתגאות בו... לפני כמה שנים הוא הגיע לכאן ומסר לי את הקופסה, ואני רוצה לשתף בה גם אתכם..

נספח 2: דפי יצרן

אריאל- מוצרי איכות

עליכם לכתוב הוראות שימוש למוצר: (שימו לב! חשוב לדייק בהוראות...)

שם המוצר:

נספח 3: פרק א בספר יהושע

{א} ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמרה אל יהושע בן נון משרת משה לאמר: {ב} משה עבדי מת ועתה קום עבר את הירדן הזה אתה וכל העם הזה אל הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל: {ג} כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתיו כאשר דברתי אל משה: {ד} מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: {ה} לא יתיצב איש לפניך כל ימי חיך כאשר הייתי עם משה אהיה עמך לא ארפך ולא אעזבך: {ו} חזק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם: {ז} רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו ימיו ושמואל למען תשכיל בכל אשר תלך: {ח} לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל: {ט} הלוא צויתוך חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת כי עמך ה' אלהיך בכל אשר תלך: {י} ויצו יהושע את שטרי העם לאמר: {יא} עברו בקרב המחנה וצו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים אתם עברים את הירדן הזה לבוא לרשת את הארץ אשר ה' אלהיכם נתן לכם לרשתה: {יב} ולראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר: {יג} זכור את הדבר אשר צוה אתכם משה עבד ה' לאמר ה' אלהיכם מניח לכם ונתן לכם את הארץ הזאת: {יד} נשיכם טפכם ומקניכם ישובו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר הירדן ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אותם: {טו} עד אשר יניח ה' לאחיכם ככם וירשו גם המה את הארץ אשר ה' אלהיכם נתן להם ושבתם לארץ ישראלכם וירשתם אותה אשר נתן לכם משה עבד ה' בעבר הירדן מזרח השמש: {טז} ויענו את יהושע לאמר כל אשר צויתנו נעשה ואל כל אשר תשלחנו נלך: {יז} ככל אשר שמענו אל משה כן נשמע אליך רק יהיה ה' אלהיך עמך כאשר היה עם משה: {יח} כל איש אשר ימרה את פידך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצוונו יומת רק חזק ואמץ:

פעולה 4: מהפיכת הקודש

גלעד - דביר

מטרות הפעולה:

1. החניכים יכירו כי מגמת תנועת אריאל היא להוביל לשינוי בחברה הישראלית – מעבר לתרבות ולחיים של קדושה.
2. החניכים יבינו כי עצם השתייכותנו לתנועה היא כבר חלק מהשינוי.
3. החניכים יצאו עם תחושת שייכות למהפכה הגדולה של תנועת אריאל.

סכריס:

כיסאות לפי כמות החניכים

סוכריות

צ'ופר: חזון התנועה לפי מספר החניכים

שלב א: תנועה מובילה מהפכה

נסדר שורת כיסאות כמספר החניכים בקצה החדר. נאמר לחניכים לעמוד על הכיסאות – על כל כיסא חניך אחד. המטרה של החניכים היא לעבור מקצה אחד של החדר לקצה האחר מבלי לרדת מהכיסאות, כמה שיותר מהר. אפשר להוסיף אתגר על-ידי הקצבת זמן.

שימו לב: יש להשגיח שהחניכים אינם מסכנים את עצמם בקפיצות מסוכנות מעל הכיסאות וכדומה.

המשחק מחזיר אותנו למה שלמדנו בפעולה הראשונה במערך – קבוצה הפועלת יחד יכולה להגיע להישגים גדולים לעומת היחיד.

שלב ב: מהפכה של קדושה

נשב במעגל ונניח במרכז שלט 'מדינת ישראל- מעצמה!'

נשאל את החניכים: מה מדינת ישראל הצעירה צריכה שיהיה לה כדי להפוך למעצמת על? סביר להניח שהחניכים יענו תשובות כמו צבא גדול, ערים גדולות עם מגדלים גבוהים, כבישים, קניונים, מוביל ארצי, טכנולוגיה משוכללת, בתי משפט, כנסת וממשלה וכולי. את התשובות נכתוב מסביב למילים 'מדינת ישראל – מעצמה'. לאחר מכן נחלק לכל חניך מספר סוכריות. הסוכריות של כל חניך הן בעצם סכום הכסף העומד לרשותו.

נשאל את החניכים איך כל אחד היה מחלק את תקציב המדינה שלו בשביל להפוך אותה למעצמה? היכן הוא משקיע יותר והיכן כחות?

המשחק הוא פתיחה לדיון על מדינת ישראל שלנו, מה הצרכים שלה? היכן כדאי להשקיע? המטרה שלנו היא להציף ולהעלות את הצורך הרוחני.

כמה סוכריות הייתם משקיעים כדי להקים ישיבות בכל עיר? האם כדי להפוך את ישראל למעצמת על צריך להקים ישיבות בכל עיר? מה הדבר ייתן לנו? אולי הוא חשוב אבל אינו קשור להפיכת ישראל למעצמת על?

חלק ט: תנועת אריאל הונד קודם באריאל

נחלק לחניכים צ'ופר - חזון תנועת אריאל (נספח 1). נעבור על החזון ונדגיש שמטרתנו היא שמדינת ישראל תהיה מדינה החיה את חייה על פי התורה ובכך בעצם מביאה את העולם למטרתו האמיתית.

אפשר לקשר את הסיכום לדברים שלמדנו בפעולות הקודמות על הסמל והמנון התנועה.

נספחים:

נספח 1: חזון התנועה

לגדל דור עובד השם שפועל להוספת קדושה, לקיום תורה ומצוות בשלמות, לעבודה עצמית, לחיי צניעות ולמעורבות חברתית בדרכו של הראי"ה - דור מנהיג פעיל ואכפתי היוצר שינוי באומה הישראלית כדי לקדמה לבניין אריאל.

שבט הרצל-נווה

אני מאמין. אני נאמן.

הראל-נווה: אני מאמין. אני נאמן.

למדריך

דרכי שט הראל נווה

מתוך נושא החודש 'נשבעתי ואקיימה' אנחנו לומדים את הנאמנות הנדרשת מאיתנו. עלינו לברר - נאמנות למה? שלוש מערכות בחיינו מרכיבות את הנאמנות שלנו - התורה, העם והארץ.

בפעולה הראשונה נלמד מהי התורה בעבורנו, נלמד על החושך השורר בעולם בלי תורה, חוסר היכולת להבין מה נכון ומה לא, ומזה נבין עד כמה חשובה התורה בחיינו. בזאת נבין מדוע אנו נאמנים לתורה. **בפעולה השנייה** נכיר את העם שאליו אנחנו משתייכים - מהו העם הזה ומהי מטרתו? הכרת העם תלמד אותנו מי אנחנו כעם ומהי מטרת כל אחד מאיתנו. כך נבין שהנאמנות לעם היא בעצם נאמנות למי שאנחנו.

בפעולה השלישית נכיר את הארץ שעליה אנחנו יושבים, עליה חלמו כל הדורות ונשאל- מדוע? מה יש בה בארץ הזו? ההבנה שרק בארץ ישראל יכול עם ישראל להגשים את ייעודו מובילה אותנו להכרת החשיבות של הנאמנות לארץ. אלה הם שלושת העיקרים שאליהם אנחנו נאמנים. שלושה עיקרים? **בפעולה הרביעית** נבין שהכול בעצם נאמנות אחת - הנאמנות לקב"ה. חסד גדול עושה איתנו ה' ומגלה לנו כיצד אנחנו יכולים לחיות את חיינו בצורה הנכונה ולהגשים את המטרה בעבודה נבראנו. ועל כן אנחנו נאמנים לרצונו של הקב"ה המלמד אותנו להיות נאמנים לתורה, לעם ולארץ.

ההנאה רהי

פעולה 1: נאמן לתורה

הראל - נווה

אטרות הפסולה:

1. החניכים ילמדו כי התורה היא ההדרכה הנכונה לחיים בעולם הזה.
2. החניכים יכירו שטבענו הראשון אינו מסתדר עם התורה
3. החניכים יבינו כי רק נאמנות לתורה מאפשרת לנו לקיים אותה בכל מצב ועל אף כל קושי

סכריס:

כרטיסי משימות

פנס

צ'ופר מדברי הרב דסלר

שאלה א: סולק חסוק

תחרות ללא: נחלק את החניכים לקבוצות קטנות ונודיע על תחרות. לכל קבוצה ניתן כרטיסיה מקופלת עם משימה (נספח 1) שעליה לבצע. נבקש מהחניכים להמתין שתי דקות ורק אז לפתוח את הכרטיסייה, בינתיים נתרחק מהאזור. העניין הוא שבכל משימה חסר החלק העיקרי. למשל: 'עליכם ל... וכמה שיותר מהר! קדימה!'. לאחר מספר דקות נחזור אל החניכים ונכנס אותם. הם כמובן לא ביצעו את המשימה. נשאל אותם מה לדעתם הייתה המשימה האמיתית שלהם? כמובן, התשובות יהיו שגויות.

נסביר: הבעיה במשימה הייתה שהעיקר היה חסר מהספר, מה צריך לעשות? מה נדרש? לא היה לחניכים איך לדעת! כך היה נראה העולם באלפיים השנים הראשונות שלו, עד מתן תורה. עולם ללא מטרה, ללא דרך, ללא שום יכולת של בני האדם להבין את תכליתם. העיקר היה חסר מן העולם. גם האדם הפרטי רואה שיש בו הרבה רצונות וכוחות ואינו יודע מה מטרתם? למה הם נועדו? למה ניתנו בו כישרונותיו?

שאלה ב: תורה אורי

נאסוף את הכרטיסיות מהקבוצות ונוסיף לכל כרטיסיה משימה אמיתית (כפי ראות עיניך). נקציב זמן ונשלח את הקבוצות לבצע את המשימות.

לאחר שהחניכים יביצעו את המשימות **נתכנס לדיון**.

נציג בפני החניכים פנס. מה תפקידו של הפנס? האם הוא בורא לנו מחדש את העולם בכל פעם שאנחנו מדליקים אותו?

החושך מעלים מאיתנו את המשמעות האמיתית של הדברים שיש בעולם. בלי אור איננו יודעים עליהם הרבה מלבד הצורה החיצונית שאנחנו ממששים. זה מעמד הר סיני בעבורנו - הקב"ה הדליק אור גדול וגילה לנו את תכלית העולם ומשמעותו. כעת, לאחר מתן התורה, אנחנו יודעים מהי מטרת החיים שלנו, באיזו דרך עלינו להגשים אותה, ומה תפקידו של כל חלק בבריאה.

זו המשמעות של ההגדרה 'תורה אור', התורה מאירה לנו את העולם ומספרת לנו מה תכליתו וייעודו. דבר דומה מתרחש עם הכוחות הטבעיים שבנו. ילד-נער מגלה בהדרגה את הכוחות הטבעיים בו, אך כדי לדעת כיצד להשתמש בהם, הוא זקוק להארת התורה. האדם מכיר דרך התורה את ייעודו.

שאלה ט: נאמנות לתורה

משחק 'נגד הזרם': נבקש מאחד החניכים לצאת מהחדר ולחכות בחוץ. נסביר לחניכים שעליהם למנוע מהחניך שיצא לבצע את משימתו. עליהם לנסות לשכנע אותו במילים, ואם אינו משתכנע, להפריע לו לבצע אותה (בלי אלימות!). כעת נצא להסביר לחניך את משימתו. ראשית נסביר לו שהמשימה שלו חשובה ביותר לשבט, לסניף וכולי. לאחר מכן נסביר לו שעליו לשכנע את אחד החניכים לבוא איתו יחד לעמוד במקום מסוים.

החניך ינסה לבצע את המשימה ויגלה שחבריו מנסים להקשות עליו. אנחנו נמשיך לעודד אותו ולהזכיר לו עד כמה המשימה חשובה.

בשלב מסוים נעצור את המשחק ונשב עם החניכים.

נסביר - הנושא אותו אנחנו רוצים לברר במהלך החודש הוא הנאמנות. נחלק צ'ופר ומתוכו נקרא את דברי הרב דסלר המסביר מהי הנאמנות:

"מהי נאמנות? כח של חוזק ותוקף פנימי ואמיצות הדעת, כמו מי שנכנס לברית עם חברו ולא יזוז מהתחייבותו בכל מחיר. זוהי אמת פנימית ואחריות במצפון, כמו שאמרו חז"ל 'נאמן בבריתו'. הנאמן יעמוד עד קצה אפשרותו נגד כל אונס וכל רצון ותאוה הסותרים למסירותו למשימה שנטל על עצמו." (מכתב מאליהו, חלק ה, עמוד 342)

מה הניע את החניך שנבחר להמשיך להתעקש על ביצוע משימתו למרות שחבריו ניסו למנוע ממנו? האמון שלו במדריך והנאמנות אליו. למרות שלא בהכרח הבין למה הדבר חשוב הוא המשיך לנסות מכני שהמדריך אמר לו להמשיך.

הנאמנות שלנו לתורה היא הנותנת לנו כוח להמשיך ולקיים אותה גם בתקופות הקשות ביותר

שעברנו (מסעי צלב, אינקוויזיציה, פרעות ושואה). האמונה שלנו בבורא עולם ובתורה שנתן לנו היא זו שיוצרת בנו נאמנות אליו, נאמנות המדרבנת אותנו בכל מצב. במצבים רבים התורה מתנגשת עם מה שמתחשק לנו לעשות, אך אנו נאמנים לה ומבינים שהיא הדרך הנכונה לחיות את חיינו כפי שהסברנו בתחילת הפעולה.

סיכום:

אפשר לסכם בסיפורים אישיים שלנו ושל החניכים על מקרים שנדרשנו לנאמנות לתורת ה' על-אף הקושי האישי.

נספחים:

מה שעליכם לעשות הוא
אבל מותר לכם להשתמש רק ב

עליכם ל
וכמה שיותר מהר!! קדימה!

עליכם למצוא כמה שיותר מהר
את

המשימה שלכם היא
אבל לא כל הקבוצה, רק

נספח 2:

"מהי נאמנות?"

כח של חוזק ותוקף פנימי ואמיצות הדעת,
 כמו מי שנכנס לברית עם חברו
 ולא יזוז מהתחייבותו בכל מחיר.
 זוהי אמת פנימית ואחריות במצפון,
 כמו שאמרו חז"ל 'ונאמן בבריתו'.
 הנאמן יעמוד עד קצה אפשרות
 נגד כל אונס וכל רצון ותאווה
 הסותרים למסירותו למשימה
 שנטל על עצמו."

(הרב דסלר)

פעולה 2: נאמן לעם ישראל

הראל - נווה

מטרות הפעולה:

1. החניכים ילמדו את מטרת עם ישראל בעולם – לקרוא בשם ה'.
2. החניכים יבינו כי אפשר להגשים מטרה זו רק כעם ולא כיחיד.
3. החניכים יבינו כי נאמנותנו לעם היא הדרך לחיות את חיינו באופן נכון ואמיתי.

מכריז:

תמונות המחשה לבעיות

צ'ופרים

חלק א: ויקרא טו כה

משחק 'חוקיות': נשב במעגל ונבחר חניך. על החניך שנבחר לבחור שלוש מילים שלכולן מכנה משותף. (למשל: חסה, יון, סדר. המכנה המשותף שלהן הוא פסח). מטרתם של שאר חברי הקבוצה היא לגלות את המכנה המשותף. בזמן ששאר הקבוצה חושבת, החניך שבחר את המילים עושה תנועה מסויימת, למשל דופק על הברכיים.

כל חניך שחושב שהוא יודע את המכנה המשותף מתחיל גם הוא לעשות את התנועה הזו. החניך שבחר את המילים יגיש לכל חניך שעושה את התנועה ולוחש לו מהו המכנה המשותף שבחר. חניך שצדק בהשערותו ממשיך עם התנועה, חניך שטעה – מפסיק עם התנועה וממשיך לחשוב.

נקרא לחניכים את תיאורו המופלא של הרמב"ם על אברהם אבינו:

"וְהָיָה מְהֵלָּה וְקוֹרָא וּמְקַבֵּץ הָעָם מְעִיר לְעִיר וּמְמַלְכָּה לְמַמְלָכָה עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאַרְץ כְּנָעַן וְהוּא קוֹרָא שְׁנַאמֵר 'וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם'. וְכִינּוּן שֶׁהָיָה הָעָם מְתַקַּבְצִין אֵלָיו וְשׂוֹאֲלִין לוֹ עַל דְּבָרָיו הֵיחָדִיעַ לְכָל אָחָד וְאָחָד כְּפִי דַעְתּוֹ עַד שֶׁיַּחְזִירָהוּ לְדֶרֶךְ הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו אֲלָפִים וּרְבֻבּוֹת וְהֵם אֲנָשֵׁי בֵּית אֲבָרָהִם וְשָׂתַל בְּלִבָּם הָעֶקֶר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְחָבַר בּוֹ סְפָרִים וְהוֹדִיעוּ לְיִצְחָק בְּנֹו. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק מְלָמֵד וּמוֹזִיָּהוּ. וַיִּצְחָק הוֹדִיעַ לְיִצְעָק וּמִנְהוּ לְלָמֵד וַיֵּשֶׁב מְלָמֵד וּמְחַזֵּיק כָּל הַנְּלוּיִם אֵלָיו. וַיִּצְעָק אָבִינוּ לְמַד בְּנֵינוּ כָּלֵם וְהַבְדִּיל לָיו וּמִנְהוּ רֹאשׁ וְהוֹשִׁיבּוּ בֵּישִׁיבָה לְלָמֵד דֶּרֶךְ הַשֵּׁם וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת אֲבָרָהִם. וַצֹּה אֶת בְּנָיו שְׁלֵא יִפְסִיקוּ מִבְּנֵי לָיו מִמְנָה אַחַר מִמְנָה כְּדֵי שְׁלֵא תִשְׁכַּח הַלְמוּד. וְהָיָה הַדְּבָר הוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר בְּכִנּוּי יִצְעָק וּבְנִלְוִיִם עֲלֵיהֶם וְנַעֲשִׂית בְּעוֹלָם אֲמָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַת אֶת ה'." (הלכות עבודה זרה, פרק א, הלכה ג)

נסביר: אברהם אבינו גילה את ה'חוקיות' של העולם. מעצמו גילה שיש לעולם הזה בורא ומנהיג והוא המחיה את כל מה שיש בתוכו (הוא 'המכנה המשותף', בהקבלה למשחק). כעת אנחנו מבינים טוב יותר מה פירוש המושג 'לקרוא בשם ה', הכוונה לפרסם לכל יושבי תבל שיש לעולם הזה מנהיג ובורא המחיה אותו בכל רגע למען מטרה מסויימת.

חלק ה: סס ה' אלה

בחלק זה מטרטנו להסביר שעם ישראל, זרעו של אברהם, הוא העם שנבחר על-ידי הקב"ה לעשות בגדול את מה שעשה אברהם כאדם יחיד – לקרוא בשם ה'. כפי שמסיים הרמב"ם בקטע שקראנו.

אפשר לעשות זאת על-ידי:

1. דיון: נשאל מה הקושי באדם אחד שקורא לבדו בשם ה'. נעורר להבנה שמלבד הבעיה הטכנית, כלומר הקושי של אדם אחד להגיע לכל האנושות, ישנה בעיה מרכזית יותר – אדם אחד יכול להצליח להיות קדוש וצדיק, אך האם עם שלם יכול? זהו תפקידו של עם ישראל- להיות אומה היודעת את אלוקיה.

2. אפשר לשחק משחק כמו 'הקדרים באים' הממחיש את כוחו של הכלל. כוחו של עם לעומת כוחו של יחיד. ולהמשיך את הדיון מתוך ניתוח המשחק.

חלק ו: נאמן אלה

נקריא לחניכים את הקטע הבא:

"אני אומר לך אחי, אני לא מבין בשביל מה אני צריך את זה?..." ישבנו שנינו על הטנק מול חולות המדבר, הלילה השחיר מעלינו, שני חיילים שומרים לבדם אי שם. "אהה.. תשמע..". גימגמתי, "אתה יודע, זה העם ש'ך בכל זאת.. זה חשוב..". "חשוב כי מה?" הוא קטע אותי, "מה מחבר ביני ובין האנשים האלה? אני לא מבין למה אני צריך את כל הצבא הזה על הראש? שומר על אנשים שאין לי שום קשר איתם, לא מכיר אותם, ואת חלקם גם לא רוצה להכיר.. רק תסביר לי למה??"

למה באמת? הקטע הזה יהיה פתיחה לדיון המסכם של הפעולה. ננסה לשמוע מהחניכים תשובות לשאלה המטרידה אנשים רבים – מדוע להיות נאמן לעם שלי?

נכון את החניכים להבנה שלעם ישראל ישנו ייעוד משותף וכולנו קשורים אליו. ריבוננו של עולם יצר את כולנו יהודים, כלומר שותפים לאותה המטרה – לקדש את שמו בעולם. הנאמנות

שלי לעם ישראל היא הנאמנות שלי לתפקיד המיוחד אותו נשלחתי לבצע בעולם, וכמוני כל יהודי באשר הוא נועד לתפקיד זה. אפשר להמשיל זאת לגוף אחד שלכל איבר בו תפקיד שונה אך כולם יחד נועדו למגמה אחת. לאוזן חשוב מאוד אם משהו ברגל נפגע כיוון שהכול מערכת אחת שחלקיה קשורים זה בזה.

כך הוא עם ישראל - נשמה אחת שהקב"ה חילק לגופים רבים, כאשר לכולם מטרה אחת ולכן אנחנו קשורים זה בזה.

אפשר לסיים בדוגמאות אקטואליות על בעיות רבות שאמורות לעניין ולהכאיב לכל יהודי: בעיית העוני בישראל, חקלאי הדרום שגנבים פוגעים ברכושם, יהודי התפוצות הסובלים מאנטישמיות ונמצאים בגלות וכולי.

אפשר להציג תמונות שונות הממחישות בעיות אלה.

נספחים:

נספח 1: צ'ופר

"אם מים רותחים מוצקים
על ראש יהודי במרוקו,
צריך היהודי המגוהץ בפריז
או בלונדון לצווח ככרוכיה,
ועל ידי הרגשת הכאב
הוא שומר אמונים לאומה."
(הרב יוסף דוב סולובייצ'יק)

פעולה 3: נאמן לארץ ישראל

הראל - נווה

מטרות הפעולה:

1. החניכים ילמדו על מעלתה הגדולה של ארץ ישראל בעיני התורה.
2. החניכים יבינו כי ארץ ישראל היא המקום היחיד בו עם ישראל יכול לחיות כעם הנאמן לתפקידו.
3. החניכים יעמדו על חשיבות הנאמנות לארץ.

מכריס:

חבילת קלפים או פקקים

כוס פלסטיק

צ'ופרים

חלק א: נאור פה, נאור שם, מה כה משנה?

משימה: נטיל על החניכים משימה: לבנות מגדל מקלפים או מפקקים כמה שיותר גבוה בזמן הקצר ביותר. העניין הוא שנגדיר שטח שרק בו מותר להם לבנות, ושטח זה יהיה בעייתי לביצוע המשימה – דשא או שביל משובש. בקיצור, שטח שיהפוך את המשימה לבלתי-אפשרית.

בשלב מסוים נעצור את הנסיונות ונשב יחד עם החניכים במעגל.

נציג לחניכים את 'הצעת אוגנדה' - נספח 1.

רקע: ראשיתה של תוכנית אוגנדה בהצעה שקיבל תיאודור הרצל משר המושבות הבריטי ג'וזף צ'מברליין, בפגישתם ב-23 באפריל 1903. הצעתו הייתה שהיהודים יישבו אזור במזרח אפריקה הבריטית. הכינוי "אוגנדה" דבק בו בדיונים היהודיים משום מה, אף על פי שהיה ממוקם בקניה. (מתוך ויקיפדיה.)

בנספח 1 יש קטע מתוך עיתונו של אליעזר בן יהודה, 'השקפה', המתאר את ההצעה המפתה. נתאר לחניכים את ההצעה כולל יתרונותיה (ארץ יפה, שקטה מאויבים, בלי תושבים שאינם מבני עמנו), **לאחר מכן נעורר את הדיון: אז למה לא אוגנדה???**

חלק ב: אלף החיים

בשלב מסוים נקטע את הדיון ונזכיר לחניכים את המשימה שבה פתחנו. מה הייתה הבעיה

שבגללה לא הצלחנו לעמוד במשימה? התשובה היא הקרקע. הקרקע שעליה ניסינו לבצע את המשימה לא הייתה מתאימה.

נתאר לחניכים את ההסבר של ספר הכוזרי למעלתה של ארץ ישראל:

החקלאים יודעים כי ישנם אזורים מסוימים המתאימים לגידולים מסוימים. ישנם אזורים למשל, המתאימים ביותר לגידול גפנים ומהענבים הגדלים בהם מייצרים יינות משובחים ביותר.

זה העניין גם עם ארץ ישראל. לעם ישראל יש תכונות מסוימות של קדושה שיכולה להתגלות רק בארץ ישראל. אמנם אנשים קדושים היו בכל הדורות גם בחוץ לארץ, אך עם קדוש, ממלכת כהנים, יכולה להיות רק בארץ ישראל. לכן הרבתה התורה והחכמים בכל הדורות בסיפור מעלותיה של ארץ ישראל והצפיה לשוב אליה.

חלק ט: נאונים לארץ

נציג בכני החניכים כוס פלסטיק ונבקש מהם להמציא לה שימושים יצירתיים. לאחר שיעלו מספר שימושים נסביר שאלה שימושים מעניינים אך לא אליהם התכוון היצרן שייצר את הכוס.

כך נחתום בהבנה שיהודים בגלות הגיעו להישגים רוחניים גדולים, אך אין זו מטרת עם ישראל. הקב"ה יצר אותנו כדי להיות עם קדוש על אדמת הקודש. הנאמנות שלנו לארץ אינה מחוייבת רק כי סתם זו ה'מולדת' שלנו. אנחנו נאמנים לארץ מפני שנאמנות לארץ היא נאמנות לתפקיד שבעבורו נועדנו.

אפשר לחלק צ'ופר עם אמירה המבטאת את המסר (מספר רעיונות בנספח 2).

נספחים:

נספח 1: הצעת אוגנדה

"בהעתון "דשוואיש כרונכל" בגיליון האחרון נתפרסמו ידיעות רשמיות אודות האדמה אשר ממשלת אנגליה רוצה לתת ליהודים באפריקה המזרחית.

שטח האדמה הזאת הוא חמשת אלפים פרסה מרובעות. גבולה הדרומי מתוח במרחק חמש פרסה ממשילת הברזל האוגנדי. ממזרח תמחא האדמה בגבעות הנמשכות מצפון לדרום, ובמערב הגבול עובר ממזרח להר אלגון. הממשלה מוכנה להרחיב אחרי כן עוד יותר את גבולות הארץ עד ים ויקטוריה ניאנזה ויהיה למדינת היהודים נמל בים הגדול הזה.

הארץ הזאת היא על רמת ננדי הידועה. האוויר בה טוב ומבריא, האדמה שמנה ופוריה, והעקר כמעט שממה מאדם, כי מספר ילידי הארץ בה מעטים מאד, ולכן אין חשש בלבולים מצד ילידי הארץ. אדות טיב הארץ הזאת כתב סר הרי דשונסטון [ג'ונסטון], שהוא בן סמך בדבר, כידוע, בהעתון לכתובה הארץ בשנת 1902, כדברים האלה לאמר:

"בכל הארץ היפה הזאת אין אף מקום אחד רע המראה ולא נעים. בכל מקום מראה הארץ הוא מלא חן ונעים, ומנוחה שורה עליו. היא דומה הרבה לאנגליה, ובהיות שהיא כמעט לגמרי בלי יושבים מילידי הארץ, היא כמו ממתנת לאנשים שיבואו ויעשוהו לארץ פלאות של עשר ושלוה אנגליה קטנה, כחצי שוטלנד, או מדינת אוואלס [ויילס] רחבה, משתרעת על קו המשווה בגבה בינוני של כארבעת אלפים רגל מעל לפני הים ויקטוריה ניאנזה."

זו היא הארץ שממשלת אנגליה רוצה לתת ליהודים לכוון להם עליה מדינה עם שלטון בית. שטחה הוא כשליש מכל ארץ ישראל מעבר לירדן, מערבה ומזרחה, וכמעט אין בה כלל יושבים, באופן שכל מה שהארץ הזאת תוכל לשאת יושבים עליה יוכלו כלם להיות מבני עמנו."

הרכבה אלה הוספתי ענה ה' גליון כ"ט
המדינה היהודית
 גועלון דשוואיש כרונכל - גליון: האחרון
 נתפרסמו ידיעות רשמיות אודות האדמה אשר
 ממשלת אנגליה רוצה לתת ליהודים באפריקה
 המזרחית.
 עבה האדמה הזאת היא חמשת אלפים
 פרסה מרובעות. גבולה הדרומי מתוח במרחק חמש
 פרסה ממשילת הברזל האוגנדי. ממזרח
 תמחא האדמה בגבעות הנמשכות מצפון לדרום,
 ובמערב הגבול עובר ממזרח להר אלגון. הממשלה
 מוכנה להרחיב אחרי כן עוד יותר את גבולות הארץ
 עד ים ויקטוריה ניאנזה ויהיה למדינת היהודים
 נמל בים הגדול הזה.
 הארץ הזאת היא על רמת ננדי הידועה. האוויר
 בה טוב ומבריא, האדמה שמנה ופוריה, והעקר
 כמעט שממה מאדם, כי מספר ילידי הארץ בה
 מעטים מאד, ולכן אין חשש בלבולים מצד ילידי
 הארץ. אדות טיב הארץ הזאת כתב סר הרי
 דשונסטון [ג'ונסטון], שהוא בן סמך בדבר, כידוע,
 בהעתון לכתובה הארץ בשנת 1902, כדברים האלה לאמר:
 "בכל הארץ היפה הזאת אין אף מקום אחד רע
 המראה ולא נעים. בכל מקום מראה הארץ הוא
 מלא חן ונעים, ומנוחה שורה עליו. היא דומה
 הרבה לאנגליה, ובהיות שהיא כמעט לגמרי
 בלי יושבים מילידי הארץ, היא כמו ממתנת
 לאנשים שיבואו ויעשוהו לארץ פלאות של עשר
 ושלוה אנגליה קטנה, כחצי שוטלנד, או מדינת
 אוואלס [ויילס] רחבה, משתרעת על קו
 המשווה בגבה בינוני של כארבעת אלפים
 רגל מעל לפני הים ויקטוריה ניאנזה."
 זו היא הארץ שממשלת אנגליה רוצה לתת
 ליהודים לכוון להם עליה מדינה עם שלטון בית
 שטחה הוא כשליש מכל ארץ ישראל מעבר לירדן,
 מערבה ומזרחה, וכמעט אין בה כלל יושבים,
 באופן שכל מה שהארץ הזאת תוכל לשאת
 יושבים עליה יוכלו כלם להיות מבני עמנו.

"ארץ ישראל איננה דבר חיצוני,

קנין חיצוני לאומה"

(הראי"ה קוק)

"מעשה ציבור בחו"ל-

מעשה יחידים הוא.

מעשה יחידים בארץ ישראל-

מעשה ציבור הוא"

(הרב משה צבי נריה)

"שמא נעמוד לגורלנו

אב המון קנה.

שמה נחיה חיינו

חיי עדת מי מנה"

(מתוך המנון התנועה, הראי"ה קוק)

"שום שיטה ושום מורה

ושום מחנך

לא היה יכול לחדור כל כך

אל תוך-תוכיות נשמתי

כמו שעשתה זאת

ארץ ישראל"

(הרב יצחק הוטנר)

פעולה 4: נאמן לאומן שעשני

הראל - נווה

מטרות הפעולה:

1. הפעולה תסכם את המהלך שעברו החניכים בשלוש הפעולות הקודמות.
2. החניכים יבינו כי הנאמנות שלנו לתורה, לעם ולארץ נובעת מהנאמנות לה' יתברך.

מכריז:

כרטיסיות ערכים עם כיתוב מאחור: 'רצון השם'.

צ'ופרים

חלק א: מרכיבי רביס וחשובים

משימה 'סדר עדיפויות': נפרוס על הרצפה כרטיסיות עם ערכים שונים (נספח 1) ונבקש מהחניכים להתבונן בהם לכמה רגעים. כעת על החניכים לסדר את הערכים לפי סדר העדיפויות שהם חושבים לנכון (חשוב לנהל את הדיון באופן מסודר, ואם יש צורך לערוך הצבעה ולהכריע כדעת הרוב).

כדאי לעורר אותם לחשיבה מדוע ערך מסוים נראה להם חשוב יותר לעומת ערך אחר? לאחר שהערכים על הרצפה ידורגו לפי חשיבותם, **נשאל את החניכים** אם לדעתם יש מכנה משותף בין כל הערכים האלה?

חלק ב: אסות רצון

לפני הפעולה נכתוב בקטן על גבה של כל כרטיסיה - 'רצון השם'.

לאחר שהחניכים ינסו למצוא מכנה משותף **נבקש מהם להכין** את הכרטיסיות ולבדוק מהו המכנה המשותף.

נסביר: הנאמנות לכל הערכים שעליהם למדנו בפעולות הקודמות, וכן לערכים הכתובים על הכרטיסיות שלנו, נובעת מנאמנות אחת בלבד – הנאמנות לרצונו של הקב"ה מאיתנו. כל הוויכוח הוא על הדרך לסדר את הערכים האלה בעולמנו, אך הכול מגיע מנאמנות אחת. את הערכים האלה לא המצאנו בעצמנו, אנחנו מחויבים להם גם אם אינם נוחים לנו. כפי שראינו שיכול להיות שיהיה לנו יותר נוח באוגנדה מאשר בארץ ישראל, או כמו שלפעמים נראה לנו נחמד יותר ללכת בדרך שנראית לנו עכשיו ולא בדרך שהתורה מנחה אותנו. הנאמנות לה' יתברך ולרצונו היא זו שמובילה אותנו בחיים. כך בכל מצוה שאדם עושה,

בכל התגברות שהוא מתגבר, הוא יכול להרגיש שהוא עומד מול רבונו של עולם ואומר לו- אני נאמן לך!

אכשור לסיים בשיר ילדים ידוע, שהעיקרון הזה עומד מאחוריו: 'תמיד נשאר אני' (נספח 2). למרות שיש לי מצבי רוח ופעולות שונות, אני תמיד נשאר אני.

כך האדם הנאמן – הוא נאמן לארצו, נאמן לתורתו, נאמן לעמו, והכול נובע מנאמנות אחת – נאמנות לקב"ה שציווה לנו את ערכים האלו.

נספחים:

נספח 1: כרטיסיות עם ערכים – לרשום מאחורי כל אחת בקטן 'רצון השם'.

בניית ישובים

עידוד עליה לארץ

מניעת צער בעלי חיים

גיוס לצבא

הקמת ישיבות

טיפוח גנים לאומיים

מיחזור

סיוע למשפחות נזקקות

קירוב לבבות

עידוד הילודה

נספח 2: שיר 'תמיד נשאר אני' / דתיה בן דור

לפעמים אני עצוב ולפעמים - שמח.
 לפעמים אני זוכר ולפעמים - שוכח.
 לפעמים אני שבע לפעמים - רעב,
 לפעמים אני כועס ולפעמים - אוהב.
 אבל אני תמיד נשאר אני תמיד נשאר אני תמיד נשאר אני!

לפעמים אני גדול ולפעמים - קטן.
 לפעמים אני גיבור ולפעמים - פחדן.
 לפעמים אני ביחד לפעמים - לבד,
 לפעמים אני באמצע לפעמים - בצד. אבל...
 לפעמים אני חכם ולפעמים - טיפשי.
 לפעמים אני ראשון ולפעמים שלישי.
 לפעמים אני תופס ולפעמים - תפוס,
 לפעמים אני ענק ולפעמים - פספוס.
 אבל אני תמיד נשאר אני תמיד נשאר אני תמיד נשאר אני!

נספח 3: צ'ופר

"הרחמן הוא יטע תורתו ואהבתו בלבנו
 ותהי יראתו על פנינו לבלתי נחטא
 ויהיו כל מעשינו לשם שמים"

שבט מעוז-נחלה
שבועת אחונים

מעוז-נחלה: שבועת אמונים

למדריך

וזריכי שבט אסוכ ונחלה

'נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך'.
בחודש הזה ננסה לברר מהי שבועת האמונים הזו.

בפעולה הראשונה נעסוק בבירור המושג 'נאמנות'. נבין כי היא היכולת שלנו להחזיק בערך מסויים מבלי לוותר עליו. הנאמן נשאר נאמן בכל מצב ומצב בחייו כנגד כל האתגרים הניצבים בפניו. שבועת האמונים שלנו היא 'לשמור משפטי צדקך'.

בפעולה השנייה נעסוק במשפטי צדק אלה, הכתובים לנו בתורה. אנחנו מחפשים את התשובה מהו הטוב והצדק? חסד עשה איתנו הקב"ה כאשר גילה לנו בתורתו את הדרך הנכונה והאמיתית לעשות טוב וחסד לעולם כולו. מדוע אם כן יש צורך בנאמנות?

בפעולה השלישית נעסוק בקשיים ובאתגרים העומדים בפנינו. היצר הרע השוכן בקרבנו, שהוא בעצם חלק מהאישיות שלנו, או בכינויו- 'הנפש הבהמית', מנסה למשוך את כל הכוחות שיש בנו אל העולם החומרי בלבד. הנאמנות מאפשרת לנו לדבוק במטרה הרוחנית שלשמה באנו לעולם ולהחזיק בדרכה של תורה אף כאשר פחות טעים או נעים לנו. בפעולה הרביעית, נעלה להביט מלמעלה על המטרה של עם ישראל (שאליו אנחנו משתייכים). נבין כי אנחנו חלק מעם עתיק שזוהי מטרתו הכוללת – לחיות לפי רצון ה'. הנאמנות של עם ישראל כולו לה' ולתורתו היא זו שתביא את הטוב לעולם כולו.

הנחלה רהי

פעולה 1: נאמן?

מעוז - נחלה

אטריות הפסולה:

1. החניכים ילמדו מהי נאמנות.
2. החניכים ילמדו כי הנאמן הוא האדם הנאמן בכל מצב בחייו.
3. החניכים יבינו כי הנאמנות נבחנת בעיקר כשקשה לאדם.

סכריס:

תרחישים מהמוסד

צ'ופרים

חלק א: איהו נאמן?

משחק: 'נשאר או פורש' – נעמיד את החניכים בשורה ונתחיל בתיאור: אתם שותפים בהקמת מוסד חינוכי חשוב ביותר לנערים עם קשיים. אתם עומדים לשמוע תרחישים שונים שקורים במוסד ועליכם להחליט בכל תרחיש האם אתם נשארים או פורשים. מי שנשאר – צועד צעד קדימה. מי שפורש – נעמד בצד וקורא לעומדים בשורה לפרוש גם כן.

נתחיל להקריא את התרחישים במוסד (נסכח 1)

לאחר סיום המשחק נתיישב עם החניכים ונעלה את השאלה: **מהי נאמנות?**

נסה לפתח דיון בנושא, תוך דגש על הצדדים השונים של הנאמנות – האם הנאמנות היא בכל מחיר? למה צריך להיות נאמן?

נכון את החניכים להבנה כי אכן משמעותה של הנאמנות היא שאינה פוסקת לעולם, שאם לא כן, אין היא נאמנות.

חלק ב: נאמן- נשאר ואקייס

נקריא לחניכים את הגדרתו של הרב דסלר לנאמנות:

מהי נאמנות? כח של חוזק ותוקף פנימי ואמיצות הדעת, כמו מי שנכנס לברית עם חברו ולא יזוז מהתחייבותו בכל מחיר. זוהי אמת פנימית ואחריות במצפון, כמו שאמרו חז"ל 'ונאמן בבריתו'. הנאמן יעמוד עד קצה אפשרותו נגד כל אונס וכל רצון ותאוה הסותרים למסירותו למשימה שנטל על עצמו.

קעת ננסה לברר: מדוע שאדם יכניס את עצמו לברית כזו? מדוע שאדם יישבע אם השבועה כל כך כובלת אותו?

אפשר לעורר ולחדד את הדיון עם הקטע 'היום פה, מחר שם, עזב/ה את הקבוצה'. הקטע מתאר אדם שלא מסוגל להתחייב לשום דבר.

שכיבות סמיכה: נרד יחד עם כל השבט לחמש שכיבות סמיכה (מומלץ עם ראבקה!) ולאחר מכן נשב.

נשאל: האם חמש שכיבות הסמיכה האלה שינו את היכולת שלכם? האם אתם מרגישים שעכשיו אתם בכושר גופני טוב? מובן שלא! כדי להיכנס לכושר יש צורך להתמיד ולהתגבר על הקושי הרב שיש בהתמדה זו. זוהי הנאמנות! היכולת לתת אמון בתהליך שאני נמצא בו אף שקשה לי ברגע הנוכחי. הנאמנות, כמו הכושר הגופני, נבחנת ביכולת להתגבר דווקא כשיש קושי, כשהגוף צועק וקשה לו, דווקא אז השריר נבנה.

נסכם: היכולת שלנו לבנות משהו רציני ולחיות חיים משמעותיים מתחילה ביכולת להתחייב. הנאמנות מאפשרת לנו להיות יציבים במקום אחד ובדרך אחת. זו האפשרות להצליח בדרך ולהתקדם. אדם שאינו נאמן ונשבר בכל קושי לא יצליח לבנות שום דבר בחייו.

נספחים:

נספח 1: צרות של מחנך

1. משרד החינוך מסרב לתת תקציב למוסד.
2. קשה לך עם חלק מאנשי הצוות במוסד.
3. ביום הראשון ללימודים הגיעו רק שני תלמידים.
4. התקשר אליך אבא של תלמיד וצעק עליך שעה וחצי בטלפון.
5. כבר חודשיים שלא נכנסה לך משכורת מהמוסד.
6. בבוקר גילית שהתלמידים השחיתו את הפלקטים שהכנת על קירות הכיתה.
7. מפנים את המבנה שאתם לומדים בו, נכון לעכשיו אין מבנה חלופי.
8. שני תלמידים שלך הסתבכו עם המשטרה.
9. שלושה הורים נוספים התקשרו לצעוק עליך.
10. גם המנהל מעיר לך בלי סוף.

'היום פה, מחר שם, עזב/ה את הקבוצה' / אפרים מנשרי

בחירה חופשית, בין פה לשם,
כרגע טוב, אולי מחר כבר לא.
זו לא בעיה – קליק אחד אני פה,
קליק אחד במקום אחר.
קשה מעט – אני לא צורח,
קשה מעט – בקליל בורח
ככה אעשה גם בזוגיות,
ככה אעשה גם בעבודה...
(מתוך 'עולם קטן')

נספח 3: רעיון לצ'ופר:

"ואני שומר אמונים
לא נרתע מהדרך,
מחזיק חזק בפנים,
לא הולך לקרוע
את השרשרת"
(שומר אמונים / יונתן רזאל)

פעולה 2: לשמור משכטי צדקן

מעוז - נחלה

אטרות הפסולה:

1. החניכים ילמדו כי הנאמנות דורשת אמון בטיבה של הדרך.
2. החניכים יבררו כי דרך ה' היא הטוב המוחלט לעולם – כי הוא יתברך מקור הטוב.
3. החניכים יבינו כי הנאמנות לה' באה לידי ביטוי בשמירת תורתו.

סכריס:

תנ"ך

צ'ופרים

חלק א: מה טוה, מה?

משחק: המיליונר: נבקש מאחד החניכים לצאת החוצה. ניתן לו כרטיסיה עם הוראה (נספח 1). בינתיים נסביר לקבוצה – החניך שיצא הוא מיליונר אגדי, יש לו כסף כחול הים, על כל אחד מכם לשכנע אותו להשקיע מכספו בפרויקט מסויים. נחלק לכל חניך שם פרויקט מתוך הרשימה (נספח 2).

נקרא לחניך המיליונר ושאר החניכים יפתחו במסע שכנוע. לבסוף עליו להחליט למי הוא תורם.

נסה לברר: מה הוביל את החניך המיליונר להחלטה היכן להשקיע?

נגיע עם החניכים להבנה שכיוון שמדובר בפרויקטים של חסד ותיקון עולם, כנראה הבחירה מגיעה מתוך בירור והבנה שהפרויקט שנבחר על - ידו הוא בעיניו הדבר הטוב ביותר לעולם מתוך מגוון הפרויקטים שהוצעו לו.

חלק ב: לקח טוה נתתי לכם – תורת!

נציג בפני החניכים תנ"ך ונקריא את הפסוק:

"כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ" ספר משלי, פרק ד, פסוק ב.

הקב"ה מבטיח לנו שדרך התורה היא הדרך הטובה ביותר לעולם ואליה ראוייה להיות נתונה הנאמנות שלנו.

נשאל: מניין לנו שאכן זה כך?

נכון את החניכים להבנה שדווקא משום שהקב"ה הוא בורא העולם יש לנו ביטחון שהוא היודע את ההדרכה הנכונה אליו. התנ"ך שאותו אנחנו מחזיקים כעת, פותח בבריאת העולם ומתאר כיצד ריבונו של עולם שיצר את העולם והוביל אותו הוא זה הנותן לנו את התורה. לכן יש לנו ביטחון שזוהי הדרך הטובה והנכונה ולה אנחנו נאמנים.

לסיים, אפשר לדבר עם החניכים על המשמעות של הנאמנות לתורה הבאה לידי ביטוי בשמירת המצוות. כפי שכבר למדנו בפעולה הקודמת הנאמנות והאמון בקב"ה שהוא הטוב והמטיב מאפשרים לנו לקיים את מצוותיו אף שלפעמים איננו מבינים אותן, ויש קושי בשמירתן, בכל אופן אנו יודעים כי זהו הטוב.

נספחים:

נספח 1: כרטיסיה למיליונר

אתה מיליונר גדול מאוד. יש לך כסף כחול הים.
אתה מחפש כרגע פרויקט שחשוב לתרום בעבורו.
עוד רגע יעניינו אותך במגוון פרויקטים.
עליך לברר טוב טוב מה עניינו של כל פרויקט
ולבחור את החשוב והטוב מכולם.

נספח 2: רעיונות לפרויקטים

- שיפוץ מעיינות בארץ
- הקמת ישיבה חדשה במרכז הארץ
- חלוקת צ'ופרים לחיילי צה"ל
- עזרה למשפחות נזקקות
- רכישת אדמות לידיים יהודיות
- הקמת מאחז חדש
- עזרה במציאת תעסוקה לאנשים מוגבלים
- סיוע לחניכי תנועת אריאל
- סיוע לפליטים סוריים חולים
- סיוע לאגודה למלחמה בסרטן
- סיוע לעמותה למלחמה בתאונות דרכים
- פרויקט מיחזור בבתי ספר

"הא למה זה דומה? לגן המבוכה, הוא הגן הנטוע לצחוק, הידוע אצל השרים, שהנטיעות עשויות כתלים כתלים, וביניהם שבילים רבים נבוכים ומעורבים, כולם דומים זה לזה, והתכלית בם הוא להגיע אל אכסדרה אחת שבאמצעם. ואמנם השבילים האלה מהם ישרים ומגיעים באמת אל האכסדרה, ומהם משגים את האדם ומרחיקים אותו ממנה. ואמנם ההולך בין השבילים הוא לא יוכל לראות ולדעת כלל אם הוא בשביל האמיתי או בכוזב, כי כולם שווים ואין הפרש ביניהם לעין הרואה אותם, אם לא שידע הדרך בבקיאיות וטביעות עין שכבר נכנס בם והגיע אל התכלית שהוא האכסדרה. והנה העומד כבר על האכסדרה הוא רואה כל הדרכים לפניו ומבחין בין האמתיים והכוזבים, והוא יוכל להזהיר את ההולכים בם, לומר: זה הדרך לכו בו! והנה, מי שירצה להאמין לו, יגיע למקום המיועד. ומי שלא ירצה להאמין וירצה ללכת אחר עיניו, ודאי שישאר אובד ולא יגיע אליו."

(מסילת ישרים, פרק ג)

"לפי שהשם יתברך הוא מקור הטוב והחסד, וכל הבריאה שברא הוא כדי שיזכו הברואים, ויוכל לבסוף להיטיב ולהתחסד עמהם. ועל זה היה כל נתינת התורה וצויה.."

(אהבת חסד, החפץ חיים זצ"ל)

פעולה 3: זה לעומת זה

מעוז - נחלה

אטריות הפעולה:

1. החניכים יכירו את האתגרים העומדים בפני הנאמנות.
2. החניכים ילמדו על מאבק הכוחות בין הנפש הבהמית לנפש האלוקית.
3. החניכים יבינו כי עולם החומר הוא האתגר שה' יצר בעבורנו.

סכריס:

קומיקס

חלק א: מה כל כך קשה?...

משחק: 'מלחמה שווה' – לפני הפעולה עלינו לפצל חבילת קלפים לשתי חבילות ולסדר אותן באותו סדר קלפים בדיוק.

בפעולה נחלק את השבט **לשתי קבוצות** ונבקש מכל קבוצה לשלוח נציג לשחק 'מלחמה' מול נציג מהקבוצה היריבה לפני כולם. אסור להם לשנות את סדר הקלפים. מובן שאחרי כמה רגעים החניכים יבינו את הקושי במשחק.

נזמין שני נציגים חדשים והפעם נערבב להם את הקלפים. ניתן להם כמה דקות לשחק ואז נעצור את המשחק.

ננתח עם החניכים - הקושי במשחק הראשון היה השוויון בין הצדדים. לאף צד לא היה יתרון כיוון שסדר הערמות היה זהה.

חלק ב: שתי נפשות שלי..

נקרא עם החניכים את הסיפור: 'אם אתה כזה צדיק תהיה אתה חזן!' (נספח 1)

נסביר: בתוכנו נמצאות שתי נפשות: נפש אלוקית ונפש בהמית. הנפש האלוקית באה לידי ביטוי במה שאנחנו מכנים 'יצר טוב', כלומר הרצון הדוחף את האדם לחיות לפי רצון ה', לחיות חיים של רוחניות. הנפש הבהמית היא זו המבקשת את חיי הגוף החומרניים והנאתם המיידית. בתוך תוכנו, הנפשות האלה נאבקות על אותם כוחות שיש בנו – שתיהן רוצות להשתמש בכוחות היצירה שלנו, מכאן נגזר שמם: יצר טוב ויצר רע. הקושי שלנו מתחיל מהעובדה, שכמו במשחק הקלפים הראשון, כוחן של הנפשות הללו שווה. היצר הרע נמצא בתוכנו והוא

חלק מאיתנו, מה שמקשה עלינו את המאבק בו. העניין עולה גם מסיפור שקראנו – היצר היה עם רבי לוי יצחק בכל שלב, גדל איתו בבית המדרש והוא מכיר הכול..

לצורך ההסבר נוכל להשתמש בקומיקס המובא בנספח 2.

נסכס בהבנה שהאתגר שריבונו של עולם הניח לפנינו הוא היכולת להגביר את הנפש האלוקית שלנו שתהיה היא השולטת ותנהיג את הנפש הבהמית. כלומר, האדם מתנהל על-פי התורה, חי חיים רוחניים, וכל חייו, גם החומריים, מתנהלים על-פי הדרכת התורה.

אפשר לסיים בדיון המדגים את המאבק: נעלה שם של מידה או כוח שיש בנו וננסה יחד עם החניכים להבין מה מבקשת הנפש הבהמית לעשות איתו ומה מבקשת הנפש האלוקית לעשות איתו.

(דוגמאות: קמצנות, אהבה, שמחה, כושר ריכוז, שובבות, עצב, כעס, מנהיגות).

נספחים:

נספח 1: סיפור על ר' לוי יצחק מברדיצ'ב

הרב מברדיצ'ב היה בילדותו עליו גדול. הוא נשתדך עם גביר אחד מפורסם, ר' שמואל פרץ מעיר לוברטוב. והיה הגביר מתפאר בחתנו.

אחר חתונתו בשמחת תורה הראשון כיבדו הקהל את חתן הגביר שיאמר "אתה הראית" לפני התיבה. כיוונו בזה לכבד את הגביר ולעשות לו נחת רוח.

ירד הרב לפני התיבה ונתייצב שם, והטלית הייתה מונחת על התיבה. נטל הטלית בידו ללובשה, והניחה חזרה על התיבה. כן עשה כמה פעמים. כל העולם היה עומד בעיניים צופיות עליו שילבש את הטלית ויתחיל לומר "אתה הראית" והוא לא שת לבו כלל והיה עומד דומם. לבסוף היה הדבר לטורח על הקהל לעמוד ולהמתין, ושלחו אליו את השמש של בית הכנסת בשם ראשי הקהל, שמבקשין אותו שלא יטריח את הציבור ויאמר "אתה הראית". החזיר: "הן, לא אטריחם, ח'ו!" נטל טלית ללובשה, וכמעט שלבשה עזבה שוב מידו והניחה על התיבה ולא רצה לומר "אתה הראית".

והגביר, חותנו, בראותו מעשי תעתועים אלו של חתנו, היה מתבייש מאוד בפני העולם, שהיה מתפאר בחתנו שאין חכם ועילוי כמותו בכל הגליל, ועכשיו עשה שטות זו. הוסכם גם בדעת הגביר לביישו, ושלח עוד הפעם את השמש להגיד לו, שלא יעשה עוד שהות, רק אם ירצה לומר יאמר מייד, ואם לאו, יעזב התיבה וילך לו אל מקומו ויעמוד אחר תחתיו. אבל בטרם הספיק השמש לגשת אליו, נשמע פתאום קולו, אחר דמימותו ושיקול מחשבתו: "אם אתה למדן ואתה חסיד, אמור אתה "אתה הראית". ועזב את התיבה והלך לו למקומו שבבית הכנסת. ראה חותנו מעשהו ונתמלא רוגז ודאבון נפש עוד יותר, שבמקום שקיווה לקבל נחת ולנחול כבוד ע"י חתנו

קיבל חרפה ובושה. מכל מקום שלא שאלו בכל משך הזמן של ההקפות על מעשהו. הלכו הביתה: החותן הלך בפחי נפש, שרוי בצער ובחמה, והחתן היה הולך שמח וטוב לב. היה חותנו של ר' לוי יצחק תמה מאוד על הנהגתו. סוף כל סוף לא עצר כוח, ובאמצע הסעודה, כשראה כי טוב לב חתנו עליו, שאלהו: "בני, אמור לי, מה ראית כי עשית דבר מגונה זה, שנראה כשיגעון ח"ו ולא כמעשה של בר-דעת?"

פתח ר' לוי יצחק וספר לו:

"מיד, כשעמדתי לפני התיבה ופשטתי ידי ליקח הטלית כדי להתעטף בה ולומר "אתה הראית", נשתתף עימי היצר הרע ואמר, שהוא רוצה לומר איתי יחד "אתה הראית".

שאלתיו: "מי אתה שתהא ראוי לכך?"

שאלני הוא חזרה גם כן בלשון זה: "מי אתה שתהא ראוי והגון לכך?"

החזרתי לו: "אני למדן".

השיב הוא לי: "גם אני למדן".

שאלתיו: "היכן למדת הלכות, ש"ס ופוסקים?"

השיב לי חזרה: "והיכן למדת אתה?"

אמרתי לו: "למדתי אצל הגאון פלוני ופלוני".

החזיר לי: "גם אני הייתי שם עימך בלימודך. אם כן, גם אני למדתי אצל הגאונים שהזכרת לפני".

החזרתי לו: "אבל חסיד אני".

אמר לי בנחת: "גם אני חסיד".

שאלתיו: "והיכן קיבלת תורת החסידות?"

והשיב לי: "והיכן קיבלת אתה דרכי החסידות?"

עניתיו: "אצל הרבי הקדוש ממיזריט'ש".

והוא מחייך יותר נענה: "גם שם הייתי עימך במחיצתך וקיבלתי דרכי החסידות עימך יחד. לכן רוצה גם אני לומר עימך 'אתה הראית'".

כשראיתי שאינו מניח לי ומחזיקני בחוזקה לומר דווקא עימי "אתה הראית", הנחתי הטלית מידי ואמרתי לו: "אם אתה למדן ואתה חסיד, אמור אתה!"

עכשיו בבקשה הגד לי: מה הייתי יכול לעשות אחרת?"

(מתוך 'ספר החסידות' / אברהם כהנא)

נספח 2: קומיקס מתוך הספר 'דרך ארוכה הצרה'

בן! אני, התפקיד שלי לודא שאמה לא מפקס שום דבר שטוב לקיים שולנו, למיטעל:

אכל טוב (עודי הרבה)

כבוד (אפפור גם אחרים) על השבון (אחרים)

חוקים (כפול לגבי אחרים)

רגזים (לא צריי להיות בקוון מדי)

נוחות... (הרבה שנה, למשל)

"דלכל איש ישראל,
אחד צדיק ואחד רשע-
יש שתי נשמות.."
(תניא, האדמו"ר הזקן)

"רְאֵה גַם אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים" (קהלת)

"כל הכוחות הנטועות בכל נפש מישראל
אין לחשוב שהוא רע גמור ושצריך להיות הופכו,
כי אין לך שום מידה וכוח שאין בה צד טוב גם כן.
רק צריך שישתמש בה כפי רצון ה' יתברך."
(ר' צדוק הכהן מלובלין)

פעולה 4: עם נשבע, עם מקיים

מעוז - נחלה

אטרות הפסולה:

1. החניכים ילמדו על תפקיד העם היהודי – לחיות על-פי רצונו יתברך.
2. החניכים יבינו כי הנאמנות מאפשרת לנו לדבוק במטרה זו.
3. החניכים יפנימו כי נאמנותו של כל יהודי היא הבונה עם נאמן.

סכריס:

כרטיסיות עם תפקידים

כיסא

חפצים לסיכום

חלק א: סט סט תפקיד

משחק 'תפקידים': נציב במרכז החדר כיסא. נחלק לחניכים פתקים ובהם תיאור התפקיד של כל אחד מהם (נספח 1). כל התפקידים קשורים לכיסא וסותרים זה את זה. למשל: תפקיד אחד הוא 'לנקות את הכיסא', תפקיד שני - 'להרים אותו' תפקיד שלישי - 'לשבת עליו' וכולי...

נספור עד שלוש ונבקש מהחניכים לבצע את תפקידם. ככל הנראה כל אחד ינסה לבצע את תפקידו מייד ויווצר בלאגן. בשלב מסויים נעצור את המשימות ונשב.

ננתח עם החניכים: מדוע לא עשינו את המשימות בזו אחר זו? מדוע לא התעניינו בתפקיד של החבר?

עלינו להבין שאנחנו חיים בעולם של תפקידים ולכל חלק בבריאה תפקיד מיוחד משלו, והוא נועד לעשות את תפקידו יחד עם שאר העולם.

כעת נעורר את השאלה: מהו תפקידו של עם ישראל? (אפשר לשים במרכז דף עם המילים 'עם ישראל')

נחבר את התשובות השונות: מטרתו של עם ישראל היא לקדש את שמו של הקב"ה על-ידי זה שיהיה נאמן לרצונו – קיום חיי תורה ומצוות.

נדגיש: הדרך של עם ישראל לקיים את תפקידו היא רק על-ידי נאמנות של אדם מישראל למטרה הכללית. בלי נאמנות של הפרטים, אם כל אדם יחליט שהוא בוחר בעצמו מה מתחשק לו לעשות, אין סיכוי שהעם יהיה נאמן לתפקיד שלו, שהרי העם מורכב מאנשיו.

חלק ב: חלק אסס אלס**נסכר** את הסיפור 'פאזל של עולם' (נסכח 2)

נסביר: דיברנו על מטרותו של עם ישראל. מטרותו מתאפשרת רק אם כל אחד יהיה נאמן בעצמו. אם כל חלק בפאזל יהיה בדיוק מה שהוא צריך להיות – נוכל לתקן את העולם. הנאמנות שלנו לה' יתברך ולתורתו מאפשרת לנו לעשות את התפקיד המיוחד והמדויק שלנו, בלי להתבלבל מכל המכשולים והקשיים שיש בדרך, קשיים שעליהם דיברנו בפעולה הקודמת.

נדגיש: הדרך של עם ישראל לתקן את העולם היא על-ידי המוני יהודים שכל אחד מהם נאמן לשליחות שהקב"ה מצווה אותו. נדגים זאת על-ידי השוני בין הסוגים השונים בעם ישראל: התפקיד של כהן שונה מישראל. גבר שונה מאישה. עשיר שונה מעני. אדם המוכשר במזיקה יש לו תפקיד שונה ממי שיודע לארגן דברים. וכן על זה הדרך. (אפשר לתת את הדוגמאות על-פי החלוקה שיש בשבט: התפקיד של דוד, שיודע לצייר הוא אחר מהתפקיד של שמעון שהוא ספורטאי טוב וכולי. בזה גם נעצים את נקודות היתרון והכישרונות שהחניכים התברכו בהם. זו נקודה חשובה תמיד.)

אפשר לסיים בסיכום כללי של המהלך שעברנו בפעולות בסבב: מה כל אחד למד וקיבל מהמהלך? אפשר גם להיעזר בתמונות או בחפצים – כל אחד יבחר חפץ לתאר את מה שלמד.

נספחים:**נסכח 1: דוגמאות לכרטיסיות תפקידים:**

הפוך את הכיסא.

שב על הכיסא.

לטף את הכיסא.

הרם את הכיסא.

שמור שהכיסא לא יזוז.

נקה את הכיסא.

מדען אחד ישב ועבד, כשלפתע ניגש אליו בנו בן השבע, נחוש לעזור לו בעבודתו.

המדען, עצבני בגלל ההפרעה, ניסה לבקש מבנו שילך למקום אחר, אך כשראה שבנו אינו נענה, חיפש משהו שיוכל לספק לילד תעסוקה. הוא תלש מאיזו חוברת דף עם מפת העולם, גזר אותה לחתיכות, ונתן לילד יחד עם גליל נייר דבק.

"אתה אוהב פאזלים" הוא אמר,

"קח את העולם המפורק ונראה אם אתה יכול לתקנו בכוחות עצמך".

המדען חשב שייקח לילד מספר ימים עד שיצליח להרכיב את המפה, אבל כמה שעות לאחר מכן שמע את קולו של הבן קורא לו "אבא, סיימתי, הצלחתי להרכיב הכול".

בהתחלה, לא האמין המדען: "לא ייתכן שבגיל שבע יוכל הילד להרכיב מחדש מפה שמימיו לא ראה". אבל הוא הניח את רשימותיו, וניגש לבנו, משוכנע שהוא הולך לראות עבודה מבולגנת.

להפתעתו, המפה הייתה מושלמת וכל החתיכות היו במקומן.

"איך עשית את זה?" שאל המדען את בנו "הרי לא ידעת איך נראה העולם?"

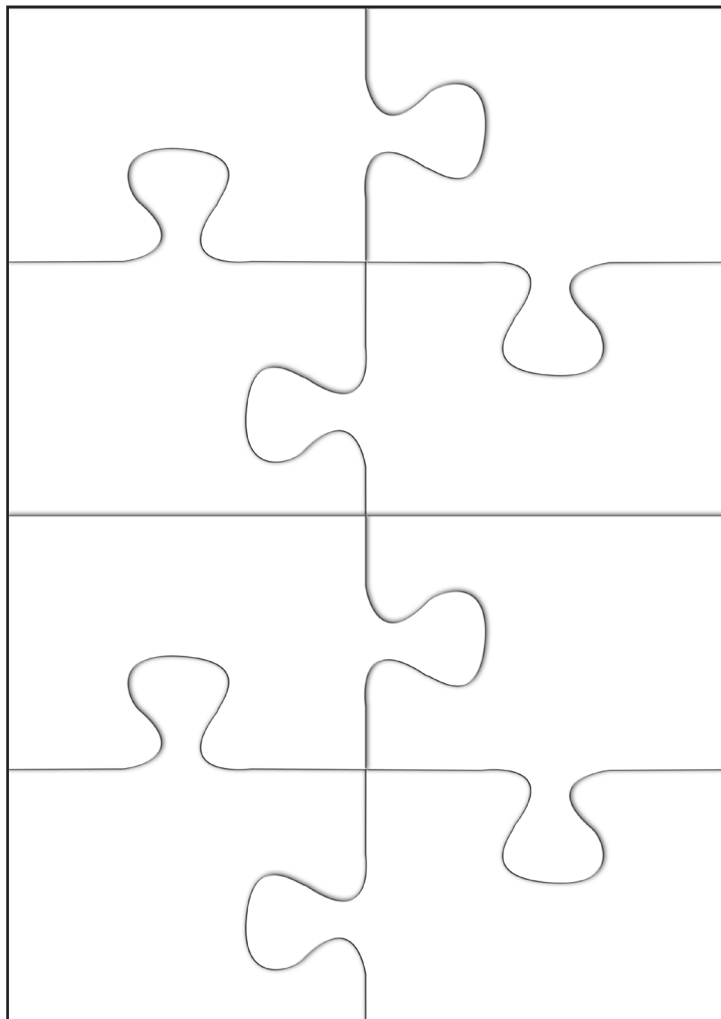
"אבא", ענה הילד, "אני אמנם לא ידעתי איך נראה העולם, אבל כאשר תלשתי את הדף מהחוברת, ראיתי שבצידו השני יש תמונה של אדם. כשנתתי לי לתקן את העולם, ניסיתי אבל לא הצלחתי. אז הפכתי את כל החתיכות והתחלתי לתקן את האדם. כשהצלחתי לתקן את האדם, הפכתי את הדף וראיתי שהצלחתי לתקן גם את העולם".

נספח 3: רעיונות לצ'וכרים

פאזל ועליו לכתוב: 'לתקן עולם במלכות שדי, יכירו וידעו כל יושבי תבל'

אז: 'נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך'

השבוע החדש
פרקות נאמנה

השבט החדש: תרבות נאמנה

למדריך

אזריכי השבט החדש

דוד המלך בפרקי תהילותיו אומר: 'נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך'. דוד המלך אינו אדם פרטי השר שירים לאלוקיו. דוד המלך מבטא את רצונותיו ותפילותיו של עם ישראל כולו. ובשירתו, עם ישראל כולו עומד מול ריבונו של עולם ומצהיר: נשבענו ונקיים! לשם כך נדרשת לנו תרבות יהודית.

בפעולה הראשונה נלמד מהי תרבות בכלל. נלמד כי התרבות היא בעצם המזון הרוחני של העם, כפי שהעם זקוק לבניינים, לכבישים ולמסחר, כך הוא זקוק גם לרוח. התרבות היא המזון לרוחו של העם. נבין כי תרבות אמיתית חייבת להיות מתאימה ונאמנה לאופי של העם אליו היא שייכת, בדיוק כפי שהאוכל החומרי צריך להתאים למי שאוכל אותו. בעם ישראל מתחוללת כיום מלחמת תרבות.

בפעולה השנייה נכיר את מלחמת התרבות הזו. התרבות המערבית מנסה להחליף את תרבות ישראל, אך היא אינה מתאימה לנו ועל-כן תוצאותיה הרסניות בעבור העם היהודי. **בפעולה השלישית** נבין כי הדרך להכריע את מלחמת התרבות הזו היא ליצור תרבות יהודית. תרבות יהודית היא תרבות המתאימה לעם היהודי וקשובה לרצון ה'. תרבות המגלה לנו מי אנחנו באמת. לכן עלינו להיות מלאים בתורה, שהיא זו המגלה לנו את האופי האמיתי שלנו, ומתוכה ליצור תרבות המתאימה לחייו של העם היהודי. התרבות הזו תוביל אותו להגשים את מטרתו בעולם: ממלכת כהנים וגוי קדוש.

הצלחה רבה!

פעולה 1: תרבות מצמיחה

השבט החדש

מטרות הפעולה:

1. החניכים ילמדו מהי תרבות.
2. החניכים יבינו כי התרבות היא המזון הרוחני של העם, ותפקידה לגדל את העם לפי אופיו.
3. החניכים יבינו כי תרבות אמיתית חייבת לצמוח מאופי העם ולכן עליה להיות נאמנה לאופיו. בעם ישראל האופי מעוצב על-ידי התורה.

סכריסו:

כרטיסיות

חלק א: תרבות – מכון רוחני

משימה: נפזר כרטיסיות על הרצפה (נספח 1) עם מילים שונות, חלקן מוצרי מזון, חלקן משחקים, חלקן אביזרים, וחלקן צרכים תרבותיים. נבקש מהחניכים לסדר את הכרטיסיות לפי קבוצות ואת הקבוצות לפי סדר העדיפויות הנכון בעיניהם, כלומר איזו קבוצה בסיסית יותר בחיים שלנו. כמו כן עליהם לתת כותרת לכל קבוצה.

לאחר המשימה ננסה לנתח עם החניכים: מדוע סידרו כך את הקבוצות? מהן הכותרות שנתנו לכל קבוצה, ומדוע? כמו כן נשאל האם יש לדעתם הקבלה או קשר מסוים בין המזון ובין התרבות?

נסביר: מהי תרבות בכלל? כפי שהגוף שלנו דורש מזון כדי להתקיים, גם הנפש שלנו צריכה מזון המתאים לה. מזון זה נקרא תרבות. התרבות היא מכלול של דברים שאיננו צריכים לגוף כי אם לנפש. מוסיקה, ספרות, הצגות וסרטים הם צרכים נפשיים.

חלק ב: מכון מותאם

משחק 'זיכרון אנושי': נבקש משני מתנדבים לצאת ונסביר להם את משימתם: הם עומדים להתחרות ביניהם במשחק זיכרון אנושי. בכל תור יוכל אחד משני השחקנים לבקש משני חניכים להשמיע קול ולעשות תנועה. אם שני החניכים ישמעו קול דומה ויעשו תנועה דומה, יזכה השחקן בזוג (בדיוק כמו במשחק זיכרון רגיל). המטרה של שני השחקנים היא לאסוף כמה שיותר זוגות. כל זוג חניכים ששחקן זיהה, עובר לעמוד מאחוריו ומעודד אותו.

בזמן ששני המתנדבים מחכים בחוץ שאר החניכים יתחלקו לזוגות. כל זוג יבחר לו תנועה

וצליל דומים (אך לא זהים!) החניכים ישבו כך ששני בני זוג בדרך- כלל אינם יושבים זה ליד זה.

לאחר המשחק נסביר: יוצרי התרבות משחקים בעצם במשחק התאמות: עליהם לחשוב מה המזון הרוחני המתאים לצרכני התרבות שלהם וליצור תרבות המתאימה להם, שהרי אמרנו שתרבות היא המזון הרוחני של העם. למשל: הצגות ישראליות מדברות אל הישראלי הרבה יותר מהצגות של העם הצרפתי, מאחר והן מכירות את אופיו של הישראלי ונותנות לו את המזון שהוא צריך.

חלק ט: תרבות נאמור

נקרא משפט של הרב קוק: "לא תוכל, לפי זה, היהדות לסמוך רק על המזון התרבותי הכללי, שאין בקרבו אותם החלקים שגופה הרוחני נבנה מהם".

איזו בעיה מתאר כאן הרב קוק? הבעיה היא שהעם היהודי לא יכול להסתפק בתרבות הכללית של אומות העולם מאחר שיש לו אופי אחר, נשמה אחרת, והיא דורשת מזון רוחני אחר. במזון הרוחני של אומות העולם חסרים מרכיבים שהנפש היהודית זקוקה להם ולכן איננו יכולים לאמץ את התרבות של שאר האומות. היא אינה מתאימה לנו.

כמו במשחק ששיחקנו, 'זוג' הם רק אלה שהתנועות שלהם מתאימות זו לזו. תרבות שאינה מתאימה לאופי העם אינה מועילה לו ואף מקלקלת אותו, כמו אדם המקבל מזון שאינו מתאים לו. כעת אנחנו מבינים עד כמה הכרחי להעמיד תרבות יהודית מקורית, נאמנה לאופי העם היהודי.

אפשר לסכם בדוגמאות של שירים או ספרים מפורסמים ולעורר חשיבה: האם היצירות האלו שנהיו אהודות בקרב המוני בית ישראל, הם תרבות שלנו? מה זה אומר עלינו? הרי 'אמור לי מה התרבות שלך ואומר לך מי אתה'.

נספחים:

נספח 1: כרטיסיות

כדורגל

נדנדה

ספרים

הצגה

כדור

קלפים

מיץ

תנור

שירים

בשר

ארגז

לחם

מאמר

ספינר

מרק

סרט

דוקים

טבעת

עיתון

כיסא

מאוורר

מים

פעולה 2: מלחמת התרבות

השבט החדש

מטרות הפעולה:

1. החניכים ילמדו על המלחמה התרבותית בין ישראל לעמים.
2. החניכים יעמדו על מאפייני התרבות המערבית.
3. החניכים יבינו כי רצון ה' הוא התשתית לתרבות היהודית.

סכריס:

הקטע '15,000'

דברי הרב דסלר: 'נתינה ונטילה'

חלק א: האלחמה השקטה

משחק 'יריקות': נסביר לחניכים בהתלהבות את חוקי המשחק: אנחנו נעמוד במעגל, באמצע יעמוד חניך שפיו מלא במים. כל חניך בוחר שם של חיה וגם החניך שבאמצע בוחר שם של חיה. החניך שבאמצע מתקרב לכל חניך במעגל בתורו ועל החניך שהגיע תורו להגיד את שם החיה שבחר. אם זו אותה חיה שבחר החניך שבאמצע הוא יורק עליו את כל המים שבפיו.

נעמיד את החניכים במעגל. רגע לפני תחילת המשחק נעצור הכול. כעת נשאל בצורה ברורה: האם המשחק הזה יהודי? האם השפלת חבר (שיכול להיות שלא באמת רוצה לשחק, רק הלחץ החברתי גורם לו) היא חלק מעולם הערכים שלנו? איך הסכמנו לשחק את המשחק הזה רק בגלל שהמדריך התלהב וסחף אותנו?

נסביר לחניכים שהעולם התרבותי שאנחנו נתונים בו עובד בדיוק כך. בלי שאנחנו שמים לב מטפטפים לנו ערכים שזרים לרוח ישראל, עוטפים אותם בעטיפות יפות ואנחנו נסחפים אחרי הזרם ופוגעים בעצמנו ובערכינו.

עלינו להבין שאנחנו נמצאים בעיצומה של מלחמה תרבותית סמויה, מלחמה שחשוב לשים לב אליה ולהיערך אל מול פניה.

חלק ב: התרבות האסרובית

נקריא לחניכים את הקטע 15000 של עמיעד טאוב (נספח 1) ונפתח דיון על אודות הקטע הזה.

שאל: מה ההבדל בין שני הצדדים שהוא מתאר – מהצד האחד: הפגנות, גבעות, מנדטים, ישיבות הסדר. ומהצד האחר: חנויות, מותגים, סדרות וקונסולות משחקים.

נכון את החניכים להבנה שהנקודה העיקרית היא מה מרכז החיים – אני או הסביבה. התרבות המערבית מציבה את האדם והנאותיו במרכז. גם כאשר מקימים מדינה, הקמתה נועדה כדי לאפשר לכל אזרח מאזרחיה שקט ושלווה שיאפשרו לו לממש את הנאותיו הפרטיות מבלי שיזיק לאחרים או ינזק מאחרים. הסתכלות זו על העולם היא עמוד התווך של התרבות המערבית, וזו בדיוק נקודת המחלוקת של התרבות היהודית עליה.

חלק ט: תרבות יהודית

נקרא את דבריו היסודיים של הרב אליהו דסלר בקונטרס החסד על הנתינה והנטילה (נספח 2)

כעת אנחנו מבינים את נקודת המאבק שלנו עם התרבות המערבית. עם ישראל מציב במרכז את עשיית הטוב והישר מתוך נאמנות לה' ולתורתו. הם אלו המנחים אותנו מה טוב ומה ישר. ואילו התרבות המערבית מציבה במרכז את הנאותיו של האדם בלבד. הנפש של אדם מישראל חפצה לעשות טובות ולהטיב לעולם, וכפי שהזכרנו בפעולה הקודמת, רק התרבות היהודית יכולה לתת לו מזון מתאים לנפשו.

נספחים:

נספח 1: 15,000 / עמיעד טאוב, מתוך 'מצב הרוח'

15,000 איש היו יכולים למלא את אצטדיון טדי בהופעה של אברהם פריד או משחק של בית"ר. 15,000 איש יכולים להפוך כל הפגנה לכותרת בכלי התקשורת. 15,000 איש ובני זוגם שווים כמעט מנדט. אם 15,000 איש יגיעו למשחק של מכבי בהיכל נוקיה, כ-4000 מהם ישארו בחוץ.

15,000 איש הסתערו בסוף השבוע האחרון על החנות הראשונה של רשת האופנה השבדית H&M שנפתחה בתל אביב. מספר נשים נזקקו לטיפול רפואי בעקבות התקפי חרדה שחוו בדוחק ששרר במקום. נערה בת 19 סיפרה לעיתון 'ישראל היום' שלקחה יום חופש מיוחד מהצבא כדי להגיע לחנות. חברתה הבריזה מהלימודים על מנת לבזבז 1000 שקלים אותם חסכה בעמל רב, ואליהם הצטרפה דודה מירושלים שנסעה בכמה אוטובוסים על מנת שלא לפספס את האירוע ההיסטורי. כמות הסרוגים שנצפתה בחנות לא הייתה מביישת את בית הכנסת איצקוביץ' בבני ברק.

תרבות המערב שכבשה את מיטב החנויות בשנים האחרונות, כובשת את את את מיטב החלקות בציונות הדתית ובישראל בכלל.

אם בשנות ה-80 הסתערו הנערים על הגבעות במסגרת גוש אמונים, בשנות ה-90 על המכינות הקדם צבאיות ושיבות ההסדר, הרי שבשנות האלפיים מסתערים החברה על פרקי הסדרה 'סרוגים' או סתם על חולצות גולף במבצע. גם בציונות הדתית הפך הפייסבוק לתחליף חברתי וקונסולות המשחק החליפו את סיפורי 'כה עשו חכמינו'.

אם פעם היו מתחרים מארגני ההפגנות מימין ומשמאל על כמות המשתתפים בהן, היום נערכת התחרות בין איקאה לחברת גאפ.

מיותר לציין, כי גם כיום מצב הנוער בציונות הדתית טוב משמעותית מאשר במקבילה החילונית, בה הפכו הבהייה במסכים צבעוניים לדרך חיים, מסכי הפלזמות לחומר קריאה עיקרי, וביקור בחנויות מותגים לתחליף מוצלח לסיורי מורשת.

תרבות המערב הנוגסת בערכיה הבסיסיים של החברה הישראלית ככלל, ושל החברה הדתית בפרט, מגדילה את נגיסותיה במיטב הנוער הישראלי, ומאיימת להפוך אותנו מאור לגויים' לצרכני מעילי עור ממותגים.."

"כאשר ברא אלוקים את האדם עשהו לנותן ונוטל. כוח הנתינה הוא כוח עליון ממדות יוצר הכל ברוך הוא, שהוא מרחם ומטיב ונותן, מבלי לקבל דבר בתמורה... אבל כוח הנטילה הוא אשר יתאוה האדם למשוך אליו את כל הבא בתחומו, כוח זה יקראוהו בני האדם 'אהבת עצמו', והוא שורש כל הרעות.

שני הכוחות האלה - הנתינה והנטילה, הם שורשי כל המדות וכל המעשים. ויש לך לדעת, שאין דרך ממוצע בזה, כי נפש האדם לעולם תשאף לאחד משני הצדדים, ובתשוקת הלב הפנימית אין פשרות.."

(מכתב מאליהו, חלק א)

פעולה 3: יוצרים תרבות יהודית

השבט החדש

מטרות הפעולה:

1. החניכים יעמדו על תפקידנו החשוב כיוצרי תרבות.
2. החניכים ילמדו על הצורך הגדול בתרבות יהודית כיום.
3. החניכים יפתחו כיווני עשייה ויצירה תרבותית.

סכריס:

בריסטול 'תרבות'

חלק א: תרבות בכל מקום

סיעור מוחות – נניח על הרצפה בריסטול עם המילה 'תרבות'. כעת נבקש מהחניכים לתאר היכן אנחנו פוגשים את המושג הזה מהרגע בו אנחנו קמים בבוקר ועד שאנחנו הולכים לישון. נעבור מהתחלה: הלבוש שלנו, קשור לתרבות או לא? ברחוב, בבית הספר, בתפילה, בסניף, בפרסומות, שירים, ספרים, צורת דיבור וכולי. נגיע למסקנה שהתרבות משפיעה כמעט על כל מקום מהחיים שלנו. לאור מה שלמדנו בפעולות הקודמות אנחנו מבינים עכשיו עד כמה הכרחי שתהיה לנו תרבות יהודית. תרבות יהודית כלומר תרבות שנאמנה לנפש היהודית שלנו, תרבות שתהיה המזון הרוחני המתאים לנו.

חלק ב: יוצרים תרבות יהודית

משימות: תוך כדי שאנחנו מסבירים את החלק הקודם נעצור ונצעק לחניכים: קדימה כולם לקום! עכשיו לרוץ מהר במעגל! עכשיו לשכב על הרצפה! עכשיו לתת ידיים! ועוד משימות כאלה. לאחר מכן נצעק: 'מה עושים?' החניכים צריכים לענות: 'עושים!' נחזור על הקריאה והתשובה האלו מספר פעמים.

נסביר: חשוב לשבת ולדבר, אבל העיקר בכל הסיפור הוא גם לעשות. אנחנו צריכים ליצור תרבות יהודית ולא לחכות שהיא תיווצר לבד. אז מה עושים? עושים!

זה הזמן **לפתוח את הדיון** על השאלה הגדולה שעולה מכל המהלך שלמדנו במהלך החודש הזה: מה אנחנו יכולים לעשות כדי ליצור תרבות נאמנה לקב"ה?

נפתח כאן כיווני חשיבה, כמובן שהם יסיפו עוד, וננסה גם למשוך את הדיון הזה לפסים מעשיים ולצאת עם פרויקט שבטי מהחודש הזה.

- צרכנות: ראשית השינוי מתחיל בשאלה איזו תרבות אני צורך? ננסה לחשוב יחד איך אפשר לצרוך תרבות יהודית יותר (מוזיקה, סרטים, פעילויות, עיתונים, אתרי חדשות, ספרים וכו'..)

- לעורר: אפשר לעורר את הסביבה שלנו לחשיבות הנושא. אפשר לעשות מין קמפיין בסביבה שיעודד צריכה של תרבות יהודית.

- פעילות: אפשר לעשות פעילות עם תוכן ערכי ויהודי לילדים בסביבה שלנו. הצגות, דוכנים וכו'.

- אצלנו בסניף: אפשר לחשוב על ההתנהלות של הסניף ולחשוב איך אנחנו מוסיפים בה תוכן יהודי נוסף.

נספחים:

נספח 1: רעיונות לצ'ופרים

"התרבות הישראלית
היא תורת ה' אלוקים חיים
שהיא היא התרבות האמיתית"
(הרב צבי יהודה קוק)

"הכותרת: מלחמת התרבות.
כי זו מלחמה.
לא בטנקים, לא בעוינות
אלא מלחמת אמונות ודעות"
(הרב אלי הורביץ הי"ד)

נספח לחוברת חודש ארצון תשס"ח

רשימות ליישום נוסף:

- **מסע סיפורי נאמנים** - במהלכו נפגיש את השבט עם דמויות שמאחוריהן עומד סיפור של נאמנות לתורה כנגד קשיים. המסע יכול לכלול גם סרטי וידאו על סיפורים מהעבר.
- **קמפיין שבטי** 'נאמנים לתורה' / נאמנים לארץ / נאמנים לה' יתברך
- **ערב אבות ובנים** בנושא החודשי.
- **החתמה** של כל הסניף על התחייבות של נאמנות לה' ולתורתו. ניתן לתלות את ההתחייבות במרכז הסניף בשבת ארגון.

שירים בנוסף:

- **שומר אמונים** / יונתן רזאל
- **איתך אני** / אברהם פריד
- **אני העבד** / הראל טל
- **הוא אלוקינו** / אריאל זילבר
- **ערפל** / שולי רנד
- **אשרי האיש** / בני לנדאו
- **שובבים** / עקיבא תורג'מן
- **לטם שמים** / ישי ריבו
- **הנסיון הזה** / ישי ריבו
- **הבט משמים** / יעקב שוואקי
- **באש ובמים** / אהרון רזאל

רסיון כללי לרצפה:

סיפור המסגרת כולל דמות מרכזית המתמודדת מול קשיים שונים כאשר במהלך ההתמודדות מלווה אותה משפט מרכזי הנותן לה כוח לעמוד בכל אותם אתגרים. המשפט יכול להיות

'נשבעתי ואקיימה', או 'אני שומר אמונים', או כל משפט אחר המדגיש את ערך הנאמנות לדרך ה'. ניתן להתחיל את ההצגה כאשר תפיסת עולמה של הדמות המרכזית היא שעובד ה' אמיתי הוא מי שאין לו נסיונות כלל, בסופה של ההצגה יתברר שעובד ה' הוא הנאמן לדבר ה' ומחזיק בו כנגד כל הנסיונות והקשיים.

רשימות לקרי:

- **תצוגה** של סיפורי נאמנות לתורה.
- **הצהרת התחייבות** להיות נאמנים לדבר ה' עם שמות החניכים מסביב.
- 'נאמנים לארץ. נאמנים לתורה. נאמנים לעם.' עם **איורים** מתאימים. כאשר הכותרת המרכזית היא נאמנים לה'.
- **ציור של מבוכ** עם מכשולים שונים העומדים בדרכו של הנאמן.
- ניתן להדפיס **מדבקות** עם הכיתוב 'נשבעתי ואקיימה' ולחלק בתצוגה.
- ניתן לכתוב את **הגדרתו של הרב דסלר** לנאמנות. (מופיעה בפעולה ראשונה של שבטי מעוז-נחלה)
- ניתן **לצטט מתוך המנון** התנועה: "לעד חיה בלבבנו האמונה הנאמנה"

רשימות נוספיק וכן חומרי העשרה והדרכה ניתן למצוא באתר התנועה, בקטגוריית 'חודש ארגון' וכן בפורום המדריכים.

חקורות, מאורים והרחבות

תהילים, פירק ק"ט, פסוק ק':

"נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָהּ לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה"

מצודות דוד, שם:

"רצה לומר- כדי לזרוז את עצמי נשבעתי לשמור וכו' קיימתי את השבועה."

מלבי"ם שם:

"הנה קבלתי עלי בשבועה וגם אקיים את שבועתי.."

ירמיהו, פירק ה' פסוק ה':

"הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבַת כְּלוּלֶתְךָ לְכַתֵּף אַחֲרֵי בְּמַדְבַּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה:"

מצודות דוד שם:

"רצה לומר- זכור לפניי ההאמנה שהאמנת בי שהלכת אחרי במדבר בארץ שאין בה זרע זרוע ואין מה לאכול"

משלי, פירק כ', פסוק ו':

"רב אדם יקרא איש חסדו, ואיש אמונים מי ימצא."

רלב"ג שם:

"לא יתכן שיקרא האדם איש אמונים אם לא בשיתמיד בזאת התכונה לעשות האמת והישר תמיד.."

צוואת יוסל ראקובר:

"אני, יוסל ראקובר מטארנפול, מחסידיו של הרבי מגור, חוטר מגזע קדושים וצדיקים גדולים, ממשפחות ראקובר ומייזלס, כותב את השורות הללו, שעה שגיטו ורשא עומד בלהבות והבית,

שבו אני נמצא עכשיו, הוא אחד האחרונים שהאש עדיין לא אחזה בהם. זה מספר שעות שאש תותחים חזקה ומיוחדת מופנית נגדנו. והקירות סביב נאכלים ומתפוררים על ידי האש המאיימת. לא יארך הרבה זמן וגם הבית הזה, בו אני נמצא ייפך כמו כל הבתים שלנו בגיטו, לקבר עבור מגיניו ודרייו. על פי קרני השמש האדומות במיוחד, חדות השיפודים החודרות בעד האשנב הקטן הסתום למחצה של חדרי, בעדו ירינו במשך ימים ולילות אל השונא, מבחין אני כי ערב עתה, דמדומי שקיעה. השמש ודאי אינה יודעת ולא כלום. עד כמה לא אצטער ששוב לא אראנה... הרבי שלי היה חוזר ומספר לי תמיד סיפור על יהודי שנמלט עם אשתו וילדו מן האינקוויזיציה הספרדית ובספינה קטנה על פני ים מגועש הגיע לאי סלעים אחד. בא הברק והרג את אשתו, באה סערה והטילה את ילדו לים. לבדו וערירי כאבן ערום ויחף, מוכה סער ונפחד רעמים וברקים בשיער מפורש וידיים לאלוקים שלוחות המשיך היהודי לילך בדרכו על אי הסלעים השומם ופנה לאלוקים כה לאמור: ריבון העולמים, נמלטתי לכאן כדי שאוכל לעבדך באין מפריע, לקיים את מצוותיך ולקדש את שמך; אך הרבה אתה עושה שאעזוב את דתי. ברם, אם עולה על ליבך כי יעלה בידך בנסיגונותיך אלה להורידנו מן הדרך הישר, מודיע אני לך אלוקי ואלוקי אבותי, כי לא יעלה בידך כלל וכלל. יכול אתה לדכאני, יכול אתה לקחת מעימי את היקר לי והטוב ביותר בעולם, יכול אתה לייסרני עד מוות - אני תמיד אאמין בך. תדע נאמנה שעל כורחם של יושבי שמים יהודי אני ויהודי אהיה! ולא יועיל כל מה שהבאת ותביא עליי - ואלה הם גם דבריי האחרונים אלייך, אלוקי החרון שלי: לא יעזור לך מאומה! הכל עשית כדי שאתבדה בך, כדי שלא אאמין בך, אולם מת אני כפי שחייתי - תוך אמונה סלעית בך. ישתבח לעולמי עד אלוקי המתים, אלוקי הנקמה, אלוקי האמת והמשפט אשר יאיר שוב את פניו לעולם ויזעזע את אשיותיו בקולו האדיר - שמע ישראל! ה' אלוקינו, ה' אחד! בידך אפקיד רוחי!"

(באחת החורבות של גיטו ורשא, בין ערימות אבנים ועצמות אדם נמצאה, חבויה בתוך בקבוק קטן של בנזין, הצוואה דלהלן, כתובה בידי יהודי בשם יוסל ראקובר, בשעות האחרונות לחייו בגיטו ורשא העולה בלהבות)

התחברות / הרב צבי ישראל מאו

"... אנחנו חיים היום בלב תרבות האינטרנט, הטלוויזיה והעתונות הפונה אל יצרי הלב הגסים. זו אינה תרבות, זו תת-תרבות, טנופת של תרבות, גסיסה של תרבות. התרבות הזו אומרת שצריך להשיג סיפוק מיידי, עכשיו ומיד. הכיוון הזה חודר בסופו של דבר גם לעולם הרוחני, עד שגם ברוחניות מחפשים רק את הסיפוק המיידי. תלמיד שבא לשיבה ואינו מרגיש מיד בנעימות, אינו מרגיש ב'גן עדן'; אם לא מגישים לו את הכל 'אינסטנט' הוא כבר לא יכול 'להתחבר'.

אבל מה זה בדיוק 'להתחבר'? כשרואים בטלוויזיה את פסטיבל ערד ואת ה'התרגשות' שישנה

שם, אומר האדם לעצמו: "נפלא! בדיוק כך הייתי רוצה להרגיש בישיבה", קבלת שבת, קרליבך, הרקדה, ממש מרגישים את הקדושה באויר, שואבים קדושה, 'דליים' של קדושה נשפכים עליו... צריך לדעת שכל זה שקר, 'בלוף', האדם מרמה את עצמו. זו אינה קדושה, זו אינה ההתרגשות שאליה שואפים אנו להגיע בתפלה.

מי שאינו מוכן להשתנות, לעבוד ולצאת מהתפיסות הקטנות שלו, לצאת ממצויאות למציאות, לתקן את מדותיו, ללמוד תורה לעלות בדרך ארוכה ממדרגה למדרגה, מהרגל אחד להרגלים אחרים - שידע לו שהוא חי ב'דמיונות'. הוא בעצם רוצה לשמר את הרמה הדתית שהוא חי ונמצא בה. להשאיר ברמה של 'הווי דתי' נעים, מוסיקה חסידית, דברים נחמדים ומלטפים של יהדות שיפנקו אותו ויתנו לו הרגשה נעימה. אדם שמדמה לעצמו מתוך 'התלהבות' שהוא נמצא במקום אחר, עליו לדעת שבאמת אינו שם. בסך הכל הוא רוצה לחפש את השמחה בעבודת השם, כדוגמת השמחה של אלה ששותים בירה ולוקחים סמים, ושמחים שמחה בהמית שצריכה את הסיפוק המידי. אח"כ באים ומכניסים את זה לתורה, לישיבה, וזה הופך להיות המודל של "עבדו את ד' בשמחה", בעוד שהאדם בכלל לא מוכן, ולא יודע שהוא צריך לצאת ממדרגתו, לא מבין איזה עול תורה הוא צריך כדי לקבל על עצמו כדי לצאת מעולם לעולם. נכון אמנם, שדבקות אמיתית היא דבר גדול ויקר ואשרי מי שמגיע אליה; הוא באמת זוכה לשמחה, לחיים אחרים, מרחבים אחרים, מדרגה אחרת לגמרי. אבל כדי להגיע לכך צריך עבודה גדולה. אי אפשר להגיע לכך רק מתוך נגינה בגיטרה ושירי קרליבך.

ישנם אנשים שאומרים לעצמם: 'הכל בסדר', שומעים שיעור פה, שיעור שם, שיעור של רב פלוני ואלמוני - ממש מתענגים, 'עושים חיים', הכל 'חלק' ונעים ואין שום בעיה, ממש 'גן עדן' עלי אדמות, לא צריך גן עדן בעולם הבא, הכל כבר שלם. אנחנו צדיקים וחסידיים - וכי יש משהו שהוא יותר ממה שכבר השגנו? יש עוד לאן לשאוף ולהתעלות? לא יכול להיות!.

אדם כזה חי את כל החיים שלו בדמיונות, הכל אצלו שטחי, לא רציני ולא אמיתי. היום שומע שיעור ומחר הולך לעשות מה שלבו חפץ, יום אחד הוא בן אדם ויום אחד הוא בהמה. אחרי שהוא בא על סיפוקו בכל מיני ויתורים ליצרים שלו ולקטנות שלו, הוא יכול גם לשמוע 'שיעור ביהדות', וכי למה לא? הוא ממש 'בעננים', הכל מושלם; גם היצר הרע וגם היצר הטוב באו על סיפוקם, ממש אידיליה. אבל אדם רציני מוכן להשקיע בשביל אידיאל גדול, לעבור גם דרך ארוכה כדי לצאת מהקטנות שלו, להשתנות, לעבור מהפך נפשי, לשנות את כל ההרגלים שלו ואף לשלם מחיר גבוה בחייו. כל זאת משום שהוא יודע את האמת, את החשיבות והערך שיש לדברים. עבדו ועבורו כלל ישראל. אלו האנשים שעם ישראל צריך היום יותר מכל דבר אחר..."

בן נחובות להתחרות / הרב יהודה אטיא כ"ף

אני מבקש לדבר הערב על מה שקורה אצל חלק מן הנוער הציוני-דתי, במוסדות תיכוניים ובמכינות קדם-צבאיות, ואני מניח שגם אצל חלק מבני ישיבות ההסדר. איני מדבר הפעם על תופעות של חילון, שלצערנו קיימות גם כן במוסדות תיכוניים, אלא על נוער שומר מצוות

שפיתח לעצמו אידיאולוגיה חדשה. לפנינו תופעה מרתקת וגם מפחידה. מילת המפתח היא "התחברות". הדבר היחיד והבלעדי המסוגל לקשר את אותם בני נוער לתורה ולמצוות הוא מה שנקרא בשפתם "התחברות". שמכות ומחויבות - שני יסודות שבלעדיהם קשה לתאר אפשרות של חיים על פי התורה - הפכו להיות בלתי רלוונטיים אצלם. לא זו בלבד שמושגים אלה אינם מדברים אליהם, אלא יותר מזה - עצם השימוש במונחים אלה על ידי בני שיחם גורם לנתק מידי, שכן ההתחברות שעליה הם מדברים היא התחברות אישית, אינדיבידואלית וחוויתית. היקפה של תופעה זו לא ידוע לי, אבל יש לי הרשם שהיא הולכת ומתפשטת. לפני שאמשיך לתאר תופעה זו ולדון אותה ברותחין, אומר מספר מילים על כמה מגמות חיוביות העומדות מאחוריה.

א. אין ספק שיש כאן ביטוי לחיפוש אחרי עבודת ד' משמעותית ורלוונטית לכאן ועכשיו. בתורה כתוב "ובקשתם משם את ה' א-להיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" - הדרך מן השלב הראשון של "ובקשתם" עד השלב של "ומצאת" היא דרך ארוכה וקשה, אך בשום פנים אין לזלזל בעצם הביקוש.

ב. ניתן לראות בתופעה זו תגובה נגד העדריות והחד-גוניות, ההסתופפות תחת מטרייה של כמה סיסמאות וההסתפקות בהן, תופעות שבשנים האחרונות הפכו להיות מנת חלקו של הנוער הציוני-דתי ברובו.

ג. לטעמי, יש כאן תגובת מחאה כנגד היובש וחוסר הרוחניות שמאפיינים היום את בתי הכנסת של הציונות הדתית ברובם הגדול. זה התחיל, לדעתי, עם ייסוד בתי כנסת לנוער ובתי כנסת לצעירים. דבר זה נחשב בשעתו, לפני כמה עשרות שנים, למצוות עשה שהזמן גרמא. הנוער והצעירים לא הרגישו עצמם בבית בבתי הכנסת הקיימים, ובמידה מסוימת של צדק. אך במקום לחפש דרכים להשתלב בבתי הכנסת הקיימים, דבר שאמנם לא היה פשוט מסיבות שאין כאן המקום לדבר עליהן, הם ייסדו בתי כנסת על טהרת בני נוער ואחר כך על טהרת הצעירים. צעירים אלה לא למדו להעריך מבחינה חינוכית את השפעת תפילתו של אותו "זקן ויש לו בנים וביתו ריקם", דמות של שליח צבור רצוי בתעניות לפי המשנה במסכת תענית. אנחה שוברת לב, הד קול בכי חרישי בתפילה שלעתים ניתן היה להיתקל בהם בבתי כנסת ותיקים - דברים אלו לא דיברו אל לבם של בני הנוער. ייסוד בתי הכנסת החדשים נעשה מתוך כוונה לקרב את הצעירים לבית הכנסת, ואמנם נעשו כמה פעולות נכונות בשטח, אבל "נשמה" לא הצליחו להחדיר לתוך בתי כנסת אלו. הצליחו לקרב בני נוער לבית כנסת, אבל לא לתפילה. בינתיים הצעירים הזדקנו, אבל בתי הכנסת ברובם נשארו כמות שהיו, ללא לחלוחיות וללא רוחניות.

ד. יש כאן גם ביקורת נסתרת כלפי אופייה של אותה התחרדות - חרד"ליות - שמדברים עליה לאחרונה, ושנתפסו לה לא מעטים מבוגרי הישיבות. הביקורת מתייחסת לאופייה הביצועי-סטי של אותה התחרדות. מבחינת הקפדה ודקדוק בתחומי הלכה מסוימים הביצוע נראה מושלם, אבל המטען הרוחני הפנימי של אהבת ה' ויראתו, שבדרך כלל חייב להתלוות להקפדה על הידורים ודקדוקים, לא נראה בעין למסתכל מן הצד. הפער בין חובות

הלבבות לחובות האברים, כביטוי של בעל "חובת הלבבות", בלט ביותר, ומכאן המסקנה המתבקשת, לדידם של בני הנוער, שלא זו הדרך ויש לחפש דרכים חדשות.

דברים אלה שמנתי, אני מניח, שימשו זרז לתופעות החדשות שעליהן אנו מדברים. לאמתו של דבר, את שרשיהן של תופעות אלו ניתן למצוא באופיים הפנימי של החיים הדתיים בעידן המודרני העכשווי, ואני מתכוון בעיקר לאופי דתיותם של יהודים הפתוחים למודרנה ואינם מסתגרים בגטאות.

עם ישראל קיבל את התורה מסיני, על פי חז"ל, מתוך שני מניעים. האחד - "נעשה ונשמע"; השני - כפיית הר כגיגית עליהם. לכאורה, אין דבר נעלה יותר מקבלת תורה מתוך רצון ונכונות פנימית; המדרש מספר שבשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, התפעלו מלאכי מעלה ושאלו מי גילה רז זה לישראל. אך עם כל זה, קבלת תורה המבוססת אך ורק על קבלתה מרצון, ללא יסוד של כפייה, יש בה פגם. וכך כותב המהר"ל בספר "תפארת ישראל":

"אבל מה שכפה עליהם ההר, שלא יאמרו ישראל 'אנחנו קיבלנו התורה מעצמנו, ואם לא היינו רוצים לא היינו מקבלים התורה'. ודבר זה לא היה מעלת התורה... אין ראוי שתהיה קבלת התורה בבחירת ישראל, רק שהיה הקב"ה מחייב ומכריח אותם לקבל התורה, שאי אפשר זולת זה שלא יחזור העולם לתוהו ובוהו" (פל"ב).

בתקופה האחרונה הרושם המתקבל אצלי הוא שיהודים אלה, שעליהם אני מדבר, שומרים תורה ומצוות לא מתוך מחויבות אלא מתוך בחירה חופשית, מתוך הכרה בעליונותם של חיים על פי התורה על-פני חיים המנוערים משמירת מצוות. תחושת המחויבות נחלשה בתקופה אחרונה, אם לא נעלמה כליל. לפנינו תופעה של קבלת עול מתוך רצון לקבל את העול ולא מתוך הכרה שהעול כפוי עלינו. איני יודע ראשיתה של תופעה זו; אני, בכל אופן, בהופעות ציבוריות בארץ ובחו"ל, מדבר על התופעה הזאת למעלה מעשר שנים.

כאן יש להדגיש עובדה משמעותית. לא מדובר על יחס של בחירה מרצון כלפי כל מצווה ומצווה וכלפי כל הלכה והלכה, אלא מדובר על בחירה מרצון ביחס לעצם החיים הדתיים בכללותם, הנעשית מתוך הכרה ברורה שקבלת אורח חיים דתי יש בה יסוד של מחויבות להלכה. יש כאן קבלת מחויבות להלכה כחלק מן החיים שאדם בחר בהם, מתוך רצון ולא מתוך מחויבות.

אין ספק שגישה כזאת לתורה ומצוות נובעת מן האווירה התרבותית השוררת כיום בעולם. העמדת האינדיבידואליזם הליברלי כיסוד מרכזי בתרבות ימינו והעמדת זכויות הפרט בראש סולם הערכים הביאו לידי הלך רוח של חופש ממחויבות. עצם המחויבות לערך או לאובייקט כלשהו מנוגד לרעיון החופש. מכיוון שכך, כל מחויבות - בין אם מדובר במחויבות לעם, למדינה, לחברה או למשפחה - אין לה מקום בעידן של חופש הפרט. במחויבות יש אלמנט של כפייה, אך רק עשייה מתוך בחירה חופשית רצויה.

אין פלא, אפוא, שהאדם הדתי המודרני מושפע מאווירה זו גם ביחס לגישתו

הדתית, וכך הופכת הבחירה מתוך רצון להיות היסוד הדומיננטי בעולמו הדתי. ושוב יש להדגיש - גם בגישה זו המחויבות להלכה קיימת, ולא זו בלבד שהיא קיימת אלא היא מודגשת ביתר שאת, מתוך הכרה שזהו עוגן ההצלה הבלעדי מהיטמעות מוחלטת בתוך האווירה התרבותית שמסביב. והנה הגענו למה שקורה היום אצל הנוער שעליו אני מדבר. הנוער עשה צעד נוסף, צעד מרחיק לכת ומסוכן: הוא הוציא מהלקסיקון שלו גם את המחויבות להלכה. כל מחויבות פסולה. המושג סמכות מעורר אצלו חשד שמחויבות נגררת בעקבותיו, ומכאן ההתנגדות גם לעצם המושג סמכות. ואחרי שגם סמכות הוצאה מן הלקסיקון שלו, מה נשאר? נשארה ההתחברות. גופי תורה ומצוות שהוא יכול להזדהות אתם ותואמים את אישיותו, שה"אני" שלו יכול להתחבר אליהם חווייתית, הופכים להיות חלק מה"אני" שלו, וזה הבסיס הבלעדי לאורח החיים של שמירת המצוות שלו. ההתחברות חייבת להיות אישית ואינדיבידואלית, וממילא חייבת להיות חווייתית. חוויה זה עניין אישי; כל אחד חווה בדרך שלו. התחברות על יסוד תבונה והיגיון חסרה את היסוד האישי האינדיבידואלי, באשר היגיון זה דבר אוניברסלי ולא אישי, ולכן אינה מספקת אותו.

בטבעה של דרישה להתחברות, ללא אלמנט של מחויבות, היא שלא סגי בהתחברות חד-פעמית בעת רצון, אלא יש צורך בהתחברות חדשה מדי פעם מאחר ומחויבות לא קיימת. כמו כן ברור שגם התחברות של פעם בעת רצון לא יוצרת מחויבות לזמנים אחרים שאין בהם עת רצון.

והמרחק מכאן להתחברות סלקטיבית אינו גדול. התחברות סלקטיבית פירושה שלא מסתפקים בהתחברות לחיי תורה בכלל, אלא יש צורך בהתחברות נקודתית לכל מצווה ומצווה, ואז קורה שלמצווה מסוימת מצליחים להתחבר ולמצוות אחרות לא מצליחים.

הנוער הזה מצפה שהקב"ה יפנה אל האדם ויציע לו מצוות שדרכן הוא יוכל להגיע לחוויה דתית ולהתרוממות נפשית; סגנון זה מדבר אל לבו של אותו נוער. אבל לקבל את הקב"ה כמלך מצווה ופוקד וכופה - דבר זה הוא למעלה מהשגתו ואינו מדבר אל לבו. הגמרא (ר"ה כח ע"א) אומרת שמצוות לאו ליהנות ניתנו, ומוסיף שם רש"י: "להיות קיומם להם הנאה, אלא לעול על צוואריהם ניתנו". אמרה זאת, לפי טעמם של בני הנוער, מתייחסת לדור אחר.

לסיכום, לפנינו תופעה קשה, גם אם היא מביאה בני נוער להתלהבות בתפילה תוך שירה וריקודים.

אם ארצה ללכת בעקבות ר' לוי יצחק מברדיצ'ב וללמד עליהם זכות, אומר שהביקוש להתחברות נובע מתחושת הניכור שמאפיינת היום את העולם. מרבים לדבר על כך שבעקבות אמצעי התקשורת העולם הפך בימינו להיות כפר גלובלי. לדעתי יש כאן טעות בהגדרה - העולם הפך להיות לא לכפר גלובלי אלא ל כ ר ך גלובלי, כרך גדול עם כל תחלואי האורבניזציה, שמגבירים את תחושת הניכור באוכלוסייתו. האוטומטיות שהתפשטה לכל תחומי החיים הביאה לידי כך שהקשרים בין בני האדם לבין המציאות הסובבת אותם הפכו להיות נטולי מימד אנושי. הכל הופך להיות וירטואלי, הווירטואלי הוא המקור, והממשות היא כאילו חיקוי של הווירטואלי. כל הדברים האלה מגבירים את תחושת הניכור, במיוחד אצל

צעירים שטרם התאזרחו אזרחות מלאה בעולם ועדיין מחפשים את דרכם בחיים. מה פלא אפוא שמחפשים תרופה לכך בהתחברות. יש להניח שלמעשה יש רמות שונות של דרישה ל"התחברות", והמודל שהצגתי הוא מודל קיצוני. בכוונה בחרתי במודל קיצוני זה, כי לדעתי בכל הדגשת יתר של "התחברות" קיימת סכנה שתוביל למודל שתוארת.

יודע אני שלהתמודד עם תופעה זו אין זה מספיק להצביע על הסכנות. יש צורך להתמודד חזיתית עם עצם האידיאולוגיה של ה"התחברות". בהקשר זה אני רוצה לעמוד על נקודה אחת.

למילים יש דינמיקה. המלה "מחויבות" היא מילה חדשה המעוררת אסוציאציה של כפייה, של דבר שאינו חלק מעצמנו אלא כפוי עלינו. במקורותינו המילה הבאה במקום מחויבות היא נאמנות - "נאמן אתה להחיות מתים": כביכול מחויבותו של הקב"ה היא להחיות מתים. יותר מזה - "וארא אל אברהם וכו' אני ה'", ומפרש רש"י: "נאמן ליתן שכר". שם הוי"ה מצביע על נאמנות

לפעמים גם המונח אמונה הוא ביטוי לנאמנות - "ומקיים אמונתו לישני עפר". אמונה, בלשון חז"ל, היא אמון בו יתברך משום שהוא מקור הנאמנות. "יען לא האמתם בי" פירושו 'לא היה לכם אמון בי'. במשלי נאמר: "ורב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא" (כ', ד), וכתב על זה המהר"ל: "איש אמונים מי ימצא - הן שתהיה האמונה בו יתברך, הן שתהיה האמונה שהוא נאמן בכל עסקיו והנהגתו". אמונה, איפוא, מבטאת שני דברים: אמון בו יתברך ונאמנות בכל הנהגתו, ובמילים אחרות - מחויבות. לעומת הזרות שיש במילה מחויבות, המילה נאמנות מבטאת משהו שקרוב לאדם. זו מילה שלא מעוררת שום אסוציאציה לא-נעימה, מילה המבטאת דבר שאדם מתגאה בו.

הגמרא בתענית מספרת:

"אמר ר' אמי: אין גשמים יורדין אלא בשביל בעלי אמנה, שנאמר 'אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף'. ואמר ר' אמי: בוא וראה כמה גדולים בעלי אמנה, מנין? מחולדה ובור. ומה המאמין בחולדה ובור כך, המאמין בהקב"ה על אחת כמה וכמה" (ח ע"א).

מה המובן של אמונה בחולדה ובור? הכוונה לנאמנות כלפי חולדה ובור, מחויבות כלפי חולדה ובור. והרי סיפור המעשה כפי שמופיע בערוך:

"מעשה בנערה שהייתה הולכת לבית אביה והייתה מקושטת בכסף וזהב ותעתה בדרך והלכה בלא יישוב. כיוון שהגיע חצי יום, צמאה ולא היה לה לוויה. ראתה באר וחבל של דלי תלוי עליה. אחזה בחבל ונשתלשלה וירדה לבור. לאחר ששתתה ביקשה לעלות ולא יכלה, הייתה בוכה וצועקת. עבר עליה אדם ושמע קולה, עמד על הבאר והציץ בה ולא היה יכול להבחין לה... אמר לה מה טיבך? סיפרה לו כל המעשה. אמר לה: אם אני מעלך תינשאי לי? אמרה לו הין. העלה, כיוון שהעלה ביקש להיזקק לה מיד. אמרה לו: מאיזה עם אתה? אמר לה: מישראל אני וממקום פלוני אני וכוהן אני. אמרה לו: אף אני ממקום

פלוני ממשפחת פלוני בני אדם ידועים ונקובי שם. אמרה לו: עם קדוש כמותך שבחר בך הקב"ה וקידשך מכל ישראל אתה מבקש לעשות כבהמה בלא כתובה ובלא קידושין? בוא אחריי אצל אבי ואמי ואני מתארסת לך. נתנו ברית זה לזו וזו לזה. אמר לה: מי יהיה עד ביני ובינך? והייתה חולדה אחת עוברת כנגדן. אמרה לו: השמים וחולדה זו ובאר זה יהיו עדים שאין אנו מכזבים זה בזה. הלכו כל אחד לדרכו, ואותה הנערה עמדה באמונתה וכל מי שהיה תבעה הייתה ממאנת עליו. כיוון שהחזיקו בה התחילה לנהוג עצמה כשוטה ונכפה ומקרעת בגדיה ובגדי כל מי שהיה נוגע בה עד שנמנעו בני אדם ממנה והיא הייתה משמרת בריתה לאותו האיש. והוא כיוון שעבר מכנגד פניה תקפו יצרו ושכח והלך לעירו ונפנה למלאכתו ונשא אישה אחרת ונתעברה וילדה בן זכר. כשהגיע לג' חדשים חנקתו חולדה. ועוד נתעברה וילדה זכר ונפל לבור. אמרה לו אשתו: אם כדרך כל אדם היו מתים בניך הייתי אומרת צידוק הדין, עכשו שמתו מיתה משונה אין זה בלא דבר אלא ספר לי מה מעשיך. גילה לה כל המעשה. נתגרשה ממנו, אמרה לו: לך אצל חלקך שנתן לך הקב"ה. הלך ושאל בעירה. אמרו לו: נכפת היא. כל מי שתובע כך וכך עושה לו. הלך אצל אביה סיפר לו כל המעשה. אמר לו אני מקבל כל מום שבה. העמיד עליו עדים. בא אצלה התחילה לעשות כמנהגה. סיפר לה מעשה חולדה ובור, אמרה לו אף אני בבריתי עמדתי. מיד נתיישרה דעתן ופרו ורבו בבנים ובנכסים ועליה אמר הכתוב: 'עיני בנאמני ארץ'."

מה נאמר בסיפור זה? האשה במהותה מבטאת את הטבע האנושי היסודי ללא תחכום ומלאכותיות. הסיפור מראה שמחויבות - בלשון חז"ל נאמנות - היא ממהותו של הטבע האנושי, וסטייה ממנו היא סטייה מן הטבע האנושי, ולכן הטבע מתנקם בו. מחויבות היא לא דבר חיצוני אלא היא נובעת מן הטבעיות האנושית; טול מן האדם את טבע הנאמנות - או במילים אחרות, טול ממנו את המחויבות - נטלת ממנו את צלם א-לקים שבו. יותר מזה - במקום שיתקיים "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ", החולדה והבור מתגברים עליו.

עולם המתקומם נגד מחויבות מתקומם בעצם נגד טבעו האנושי, ואני מאמין שהטבע יתגבר בסופו של דבר, וכל התופעה הזאת - שהיא תופעה אנטי-טבעית, אנטי-אנושית - תיעלם בעתיד הלא-רחוק.

הגמרא במכות (דף כד ע"א) אומרת: "תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה... בא דוד והעמידן על אחת עשרה... בא ישעיהו והעמידן על שש... בא מיכה והעמידן על שלוש... בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר 'וצדיק באמונתו יחיה'". אין הכוונה לאמונה במובן שאנו משתמשים בו היום, אלא במובן שבו השתמשנו קודם - אמון בו יתברך. וכך אנו קוראים בחבקוק: "כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר. הנה עפלה לא ישרה נפשו בו, וצדיק באמונתו יחיה". משמעות דבריו היא שהאמונה כי אכן בוא יבוא היא צד אחד של אמונה, והצד השני הוא שהצדיק בנאמנותו, במחויבותו, יחיה. בא חבקוק והעמידן על אחת - על אמונה שהיא מטבע שיש בו שני צדדים: אמון בנאמנותו של הקב"ה כלפי האדם, ונאמנותו של האדם כלפי הקב"ה, מה שקרוי בשפה שלנו מחויבות. כך הופכת המחויבות להיות יסוד התורה כולה, "וצדיק באמונתו יחיה".

(ב.מ.א. - ישיבת הר עציון)

חזרו יקר,

זו ההזדמנות להביע את ההערכה הרבה
 על כל עבודתך המסורה.
 אין ספק שבדור הזה,
 עם שלל המשימות והאתגרים העומדים לפתחנו,
 אתה תורם יום יום תרומה גדולה ומשמעותית
 לבניין קומה גדולה וחשובה בבניין גאולתנו.
אשריך! ובעזרת ה' ירבו כמותך בישראל!
 בצפיה לבניין אריאל!

